

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Binnenlandse Aangelegenheden en Stedenbeleid

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Paul Van Grembergen,
Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

INHOUD

	Blz.
Inleiding	6
Deel 1 : Begroting	9
Hoofdstuk 1 : Overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het lopende begrotingsjaar	10
1. Programma 53.1 Lokale en regionale besturen (beleidskredieten)	10
1.1. Lokale financiën	10
1.2. Vorming van mandatarissen en ambtenaren	11
1.3. Kredieten algemeen beleid	11
1.4. Specifieke subsidiëring van werken	12
2. Programma 53.2 Stedenbeleid en sociaal impulsfonds (beleidskredieten)	12
2.1. Het stedenfonds	12
2.2. Kredieten algemeen beleid	13
Hoofdstuk 2 : Invulling beleidskredieten begrotingsjaar 2004	14
1. Programma 53.1 Lokale en regionale besturen	14
2. Programma 53.2 Stedenbeleid en sociaal impulsfonds	15
Deel 2 : Binnenlandse Aangelegenheden	17
Hoofdstuk 1 : Bouwen aan een kwaliteitsvol lokaal bestuur in Vlaanderen	18
1. Gemeente- en provinciedecreet klaar voor parlementaire bespreking	18
1.1. Administratieve voorbereiding afgerond	18
1.2. Stapsgewijze invoering na de parlementaire behandeling	20
1.2.1. Project Nieuw Financieel Instrumentarium	20
1.2.2. De positionering van de in het decreet voorziene topambtenaren	22
1.2.3. Positionering van de gouverneurs, arrondissementscommissarissen en de gewestelijke ontvangers in het gemeente- en provinciedecreet	22
2. Een kiesdecreet voor de Vlaamse gemeenten en provincies	23
2.1. Voorbereiding	23
2.2. Krachtlijnen van het tekstvoorstel	24
2.3. Organisatie verkiezingen en automatisering	24
3. De verkiezingen van 13 juni 2004 voor het Vlaams parlement	25
4. Een Vlaams decreet op de eredienssten	26
5. Begraafplaatsen en lijkbezorging	26
6. Toepassing van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking	27
6.1. Begeleiding van de bestaande intercommunales	27
6.2. Oprichting van nieuwe samenwerkingsverbanden	28
6.3. Autonome gemeentebedrijven	29

7. Administratief toezicht in het teken van de relatie burger-bestuur	30
7.1. Afstemming op het bestuursakkoord	30
7.2. Bijzondere aandacht voor de Vlaamse rand	30
8. Nieuw decreet op de openbaarheid van bestuur	31
9. De lokale besturen in Europees perspectief	32
9.1. Handvest lokale autonomie	32
9.2. Handvest regionale autonomie	32
9.3. Akkoord grensoverschrijdende samenwerking tussen lokale besturen	32
9.4. Internationale samenwerking tussen gemeenschappen of autoriteiten	33
Hoofdstuk 2 : Een transparante bestuurlijke organisatie	34
1. Het kerntakendebat en het bestuursakkoord tussen Vlaanderen, de gemeenten en de provincies	34
1.1. Organisatie van het debat	34
1.2. Ondertekening van een bestuursakkoord	34
1.3. Opvolging van de implementatie van het kerntakendebat	35
1.4. Specifieke afspraken in het domein Binnenlandse Aangelegenheden	36
2. Organisatorische aanpassingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid	36
Hoofdstuk 3 : De financiering van de lokale besturen	38
1. Verhoogde zorg voor de lokale financiën	38
2. Het gemeentefonds	39
2.1. De groei van het gemeentefonds met 3,26% blijft hoog	39
2.2. Spreiding van de uitbetaling van de aandelen	40
2.3. Ondersteuning van de Steden	41
3. Het provinciefonds	41
4. De liberalisering van de energiemarkten	42
5. Cross Border Lease	42
6. Meer aandacht voor planmatig bestuur	43
7. Groeiende druk van de lokale fiscaliteit	43
7.1. Stijging van de aanslagvoeten en nieuwe belastingmateries	43
7.2. Het kadastraal inkomen : niet langer een grondslag voor lokale belastingen ?	44
Hoofdstuk 4 : Personeelsbeleid	46
1. Sectorale akkoorden en perspectieven	46
2. Jobpunt Vlaanderen	47
3. Decreet inzake de toegang van allochtonen tot de lokale arbeidsmarkt	47
Hoofdstuk 5 : Ondersteuning van een kwaliteitsvol lokaal bestuur	49
1. Vormingscentrum voor lokale besturen	49
1.1. Opdracht van het vormingscentrum	49
1.2. Opleidingen die ondersteund werden vanuit het centrum	50
1.2.1. Voor topambtenaren	50
1.2.2. Voor ambtenaren	50
1.2.3. Voor mandatarissen	50
1.3. Onderzoek naar vormingsbehoeften bij de lokale ambtenaren	50

2. Conferentie over de kwaliteit in overheidsdiensten	51
Hoofdstuk 6 : Informatie en communicatie	52
1. De administratie op het internet	52
2. BinnenBand	52
3. Publicaties	52
4. Deelname aan de VVSG-trefdag op 26 november 2003	53
Hoofdstuk 7 : Onderzoek en advies	54
1. Steunpunt bestuurlijke organisatie Vlaanderen	54
2. Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur	55
Deel 3 : Stedenbeleid	57
Inleiding	58
Hoofdstuk 1 : Realisaties stedenbeleid	59
1. Aanzetten tot een geïntegreerd en complementair stedenbeleid.	59
1.1 Stadsvernieuwingsprojecten	59
1.2 Het stedenfonds	60
1.3 Stadsmonitor	61
1.4 Stadsmonografieën	62
1.5 De “Thuis in de stad”-prijs	62
2. Aanzetten tot een Vlaams inclusief beleid door het uitwerken en opvolgen van het Actie- programma Stedenbeleid	63
3. Ontwikkelen van een toekomstvisie op stedelijkheid – Task Force en Witboek Stedenbeleid	63
4. Communicatie en sensibilisering	64
4.1. ‘Thuis in de stad’ – campagne	64
4.2. ‘Thuis in de stad’ –campagne op maat van steden	65
4.3. Website stedenbeleid	65
5. Vorming	66
6. Onderzoeksopdrachten	66
6.1 Hoe verlopen alledaagse conflicten tussen stadsbewoners in de publieke ruimte ? ...	66
6.2 Richtingwijzers voor creatieve sociale stadspraktijken	66
6.3 Schoolopbouwwerk	67
7. Afhandeling sociaal impulsfonds	67
Hoofdstuk 2 : Uitdagingen stedenbeleid	69
1. Ondersteunen stadsvernieuwingsprojecten	69
2. Stedenfonds	69
3. Stadsmonitor	70
4. Afstemming met het federale beleidsniveau	70
5. Visieontwikkeling en onderzoek inzake stedelijkheid	71
6. Vorming	71

Deel 4 : Moties en resoluties van het Vlaams parlement	73
Deel 5 : Samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor 2003-2004	79
Hoofdstuk 1 : Binnenlandse Aangelegenheden	80
Hoofdstuk 2 : Stedenbeleid	81

INLEIDING

Met deze beleidsbrief, gekoppeld aan de begroting voor 2004, gaat de laatste fase in van de legislatuur. De Vlaamse regering rondt stilaan haar beleidsprogramma af dat zij met het regeerakkoord aan het Vlaams parlement voorlegde.

Deze beleidsbrief focust daarom niet alleen op de initiatieven die nog ter realisatie voorliggen voor de verkiezingen van 13 juni 2004. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om op hoofdlijnen ook terug te blikken naar wat in de periode 1999-2004 op de sporen werd gezet. Meteen dient zich ook een perspectief aan voor de volgende bestuursperiode.

Het overzicht leert dat inzake de Binnenlandse Aangelegenheden en het Stedenbeleid bijzonder veel werk is gepresteerd en dat belangrijke bakens werden uitgezet.

Tot de blikvangers behoort zonder twijfel het decreet op de Intergemeentelijke Samenwerking. De implementatie op het terrein toont een trendbreuk aan: de gemeenten beschikken over meer mogelijkheden voor onderlinge samenwerking en maken er ook daadwerkelijk gebruik van. De verkozen raden hebben instrumenten in handen voor een nauwere betrokkenheid bij die samenwerkingsverbanden.

Daarnaast werd de financiering van de lokale besturen grondig herzien met de hervorming van het gemeentefonds, gekoppeld aan een integratie van het investeringsfonds en het sociaal impulsfonds, en de oprichting van het stedenfonds. Ook de uitoefening van het toezicht werd gestroomlijnd en vereenvoudigd.

Bij elk van deze decreten hebben de Vlaamse regering en het Vlaams parlement ook een vereenvoudiging gerealiseerd van de administratieve procedures.

Het werk is echter niet af: de volgende maanden ligt er voor het Vlaams parlement en de Commissie Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid veel regelgevend werk op de plank. Het gemeentedecreet en het provinciedecreet lopen daarbij ongetwijfeld het meest in de kijker. Zij hertekenen de basis waarop de Vlaamse gemeenten en provincies de komende decennia zullen functioneren. De te maken beleidskeuzes zijn cruciaal voor het Vlaamse bestuurlijk beleid en de plaats die de lokale besturen en de provincies daarin zullen innemen. In aansluiting daarop is een kiesdecreet op de lokale en provinciale verkiezingen in voorbereiding en liggen ontwerpen voor inzake de organisatie van de erediensten en inzake de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Al deze initiatieven vloeien voort uit de nieuwe bevoegdheden na het Lambermontakkoord, waardoor Vlaanderen thans kan bouwen aan een samenhangend binnenlands bestuur en aan een modernisering van het politieke en administratieve management van gemeenten en provincies. Daaraan moet, na het tot stand komen van een Vlaams gemeentedecreet en van een Vlaams provinciedecreet, in de volgende bestuursperiode verder worden gewerkt.

Vlaanderen, de gemeenten en de provincies hebben een gemeenschappelijke opdracht: werken aan de kwaliteit van het bestuur om samen de best mogelijke dienstverlening aan de burger te bieden. De Vlaamse regering heeft door middel van het kerntakendebat in overleg met de vertegenwoordigers van gemeenten en provincies duidelijke krijtlijnen uitgetekend voor

betere bestuurlijke verhoudingen. De toepassing van deze afspraken is een werk van jaren: samenwerking over de grenzen van het eigen beleidsniveau heen moet een bepalende factor worden voor de bestuurscultuur in Vlaanderen.

Samen met het Vlaams parlement wil de Vlaamse regering dit beleid verder op de sporen zetten.

DEEL 1: BEGROTING

HOOFDSTUK 1: OVERZICHT VAN DE UITVOERING VAN DE BEGROTING TIJDENS HET LOPENDE BEGROTINGSJAAR

Met een aandeel van 1.728.704.000 euro (beleidskredieten begrotingscontrole 2003) vormt de begroting Binnenlandse Aangelegenheden één van de belangrijkste pakketten in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De organisatieafdeling Binnenlandse Aangelegenheden bevat twee programma's:

- Programma 53.1 – Lokale en regionale besturen
- Programma 53.2 – Stedenbeleid en sociaal impulsfonds

De dotaties aan de verschillende fondsen (gemeentefonds, provinciefonds en stedenfonds) vormen daarbij het overgrote deel van het totale budget van Binnenlandse Aangelegenheden. Zij nemen 99,5 % van het totale programma in beslag. Deze fondsen zijn decretaal vastgelegd en worden jaarlijks volledig aangewend.

Naast de fondsen zijn er specifieke kredieten voor onder meer:

- de vorming van mandatarissen en ambtenaren
- studiekosten
- subsidies aan lokale besturen voor sommige lokale onroerende investeringen
- stedenbeleid

1. PROGRAMMA 53.1 LOKALE EN REGIONALE BESTUREN (BELEIDSKREDIETEN)

2003	Krediet BC 2003	Tot vastl. 2003	Tot. ord. 2003
NGK	75.305.000,00	74.280.822,89	72.059.242,89
GVK	1.548.654.000,00	1.545.630.443,71	0
GOK	1.416.635.000,00	0	1.415.176.509,21
VRK	0		
MACHT	0		

1.1. Lokale financiën

Basisallocatie	Omschrijving	op duizend euro	
		Krediet	
43.05	Vlaams provinciefonds	74.072 NGK	
43.06	Vlaams gemeentefonds	1.542.979 GVK 1.411.979 GOK	
21.02	Rentelasten trekkingsrechten investeringsfonds*	1.300 NGK	
63.01	Betaling geprefinancierde trekkingsrechten investeringsfonds*	45.000 NGK	

* betalingskrediet

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- de vastlegging en uitbetaling Vlaams gemeente- en provinciefonds
- betaling rentelasten en betaling geprefinancierde trekkingsrechten investeringsfonds

1.2. Vorming van mandatarissen en ambtenaren

		op duizend euro
Basisallocatie	Omschrijving	Krediet
33.02	Subsidies voor de vorming en managementopleiding van lokale mandatarissen en topambtenaren	384 NGK
43.03	Subsidies voor initiatieven inzake vorming lokale ambtenaren	372 NGK

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- subsidies voor vorming en managementopleiding lokale mandatarissen en topambtenaren via het Vormingscentrum voor lokale besturen
- subsidies voor initiatieven inzake vorming lokale ambtenaren provinciale bestuurscholen en vormingsinstituten

1.3. Kredieten algemeen beleid

		op duizend euro
Basisallocatie	Omschrijving	Krediet
12.01	Werkingsuitgaven m.i.v. buitenlandse contacten	155 NGK
12.02	Uitgaven ivm rechtstreekse verkiezing Vlaams Parlement	125 NGK
12.03	Aanvullende werkingsuitgaven voor communicatie en samenwerking	88 NGK
12.20	Studiekosten betreffende regionale en lokale besturen	460 GVK 492 GOK
33.01	Subsidies voor participaties in projecten en ondersteuning van initiatieven ter verbetering binnenlands bestuur	34 NGK
33.50	Subsidie aan het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen	75 NGK

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- de dagelijkse werking van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden
- juridische procedures bij oa de Raad van State en het Arbitragehof
- publicaties
- buitenlandse contacten
- ondersteuning Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur
- uitgaven ivm rechtstreekse verkiezing Vlaams parlement
- studieopdrachten
- subsidies initiatieven binnenlands bestuur
- co-financiering administratie Binnenlandse Aangelegenheden Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen

1.4. Specifieke subsidiëring van werken

op duizend euro

Basisallocatie	Benaming	Krediet
51.03	Subsidies aan intercommunale verenigingen voor de bouw van openbare crematoria	1.054 GVK 307 GOK
63.02	Subsidies aan de lokale besturen en kerkfabrieken en andere rechtspersonen	3.700 GVK 3.388 GOK
63.09	Subsidies aan de met openbare gelijkgestelde personen die voor de verenigingen van vrijzinnigen onroerende goederen beheren	461 GVK 469 GOK

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- subsidies bouw openbare crematoria
- subsidies werken niet-beschermd patrimonium erkende erediensten
- subsidies bouwen, verbouwen, uitbreiden ontmoetingscentra voor verenigingen van vrijzinnigen

2. PROGRAMMA 53.2 STEDENBELEID EN SOCIAAL IMPULSFONDS (BELEIDSKREDIETEN)

2003	Krediet BC 2003	Tot. vastl. 2003	Tot. ord. 2003
NGK	1.333.000,00	647.845,21	91.321,54
GVK	103.412.000,00	101.468.956,56	0
GOK	194.917.000,00	0	85.136.998,06
VRK	0		
MACHT	0		

2.1. Het stedenfonds

op duizend euro

Basisallocatie	Omschrijving	Krediet
43.01	stedenfonds (decreet 13.12.2002)	102.798 GVK 102.798 GOK
43.11	sociaal impulsfonds	91.621 GOK

- vastlegging en uitbetaling stedenfonds
- uitbetaling trekkingsrechten sociaal impulsfonds

2.2. Kredieten algemeen beleid

Basisallocatie	Omschrijving	op duizend euro
		Krediet
12.02	Werkingskosten	125 NGK
12.03	Studiekosten en onderzoekopdrachten in het kader van het stedenbeleid en het sociaal impulsfonds	614 GVK 498 GOK
12.04	Uitgaven ivm communicatie	251 NGK
12.05	Communicatie Stedenbeleid	731 NGK
43.03	Subsidies voor originele en innoverende stedelijke projecten inbegrepen "Thuis in de Stad"	226 NGK

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- algemene werkingskosten stedenbeleid
- studiekosten
- mediacampagnes
- Thuis in de stad-prijs

HOOFDSTUK 2: INVULLING BELEIDSKREDIETEN BEGROTINGSJAAR 2004

Hierbij kan verwezen worden naar de memories van toelichting van de programma's 53.1 en 53.2 bij de begroting 2004.

Overzicht ontwerp-begroting 2004:

1. PROGRAMMA 53.1 LOKALE EN REGIONALE BESTUREN

op duizend euro

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
NGK	1.312.872	1.340.537	1.368.832	1.439.055	75.305	2.831
GVK	5.065	5.809	5.999	5.698	1.548.654	1.673.811
GOK	4.733	5.149	5.367	4.598	1.416.635	1.688.787
VRK	0	0	0	0	0	0
MACHT	125.313	125.422	128.468	131.525	0	0

Detail:

op duizend euro

ba	Omschrijving	Krediet BC 2003	Krediet initieel 2004
12.01	Werkingskosten m.i.v. buitenlandse contacten	155 NGK	344 NGK
12.02	Uitgaven ivm de rechtstreekse verkiezing Vlaams Parlement	125 NGK	1.525 NGK
12.03	Aanvullende werkingskosten voor communicatie en samenwerking	88 NGK	57 NGK
12.20	Studiekosten betreffende regionale en lokale openbare besturen	460 GVK 492 GOK	243 GVK 200 GOK
21.02	Rentelasten trekkingsrechten investeringsfonds*	1.300 NGK	1.300 NGK
33.01	Subsidies voor participaties in projecten en ondersteuning van initiatieven ter verbetering binnenlands bestuur	34 NGK	74 NGK
33.02	Subsidies voor de vorming en managementopleiding van lokale mandatarissen en topambtenaren	384 NGK	384 NGK
33.50	Subsidie aan het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen	75 NGK	75 NGK
43.03	Subsidies voor initiatieven inzake vorming van lokale ambtenaren	372 NGK	372 NGK
43.05	Vlaams provinciefonds	74.072 NGK	
43.09	Vlaams provinciefonds		75.072 GVK 65.099 GOK
43.06	Vlaams gemeentefonds	1.542.979 NGK 1.411.979 GOK	1.593.281 NGK 1.619.481 GOK
51.03	Subsidies aan intercommunale verenigingen voor de bouw van openbare crematoria	1.054 GVK 307 GOK	1.054 GVK 307 GOK
63.01	Betaling geprefinancierde trekkingsrechten investeringsfonds*	45.000 NGK	45.000 NGK
63.02	Subsidies aan de lokale besturen en kerkfabrieken en andere rechtspersonen	3.700 GVK 3.388 GOK	3.700 GVK 3.388 GOK
63.09	Subsidies aan de met openbare gelijkgestelde personen die voor de verenigingen van vrijzinnigen onroerende goederen beheren	461 GVK 469 GOK	461 GVK 469 GOK

* betalingskrediet

2. PROGRAMMA 53.2 STEDENBELEID EN SOCIAAL IMPULSFONDS

op duizend euro

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
NGK	0	1.061	598	1.602	1.333	1.179
GVK	184.156	188.774	191.213	192.510	103.412	104.114
GOK	186.659	194.770	191.051	202.493	194.917	154.056
VRK	5.454	0	0	0	0	0
MACHT	0	0	0	0	0	0

Detail:

op duizend euro

ba	Omschrijving	Krediet BC 2003	Krediet initieel 2004
12.02	Werkingskosten	125 NGK	126 NGK
12.03	Studiekosten en onderzoeksopdrachten in het kader van het stedenbeleid en het sociaal impulsfonds	614 GVK 498 GOK	307 GVK 249 GOK
12.04	Uitgaven ivm communicatie	251 NGK	127 NGK
12.05	Communicatie Stedenbeleid	731 NGK	700 NGK
43.01	stedenfonds (decreet 13.12.2002)	102.798 GVK 102.798 GOK	103.807 GVK 103.807 GOK
43.03	Subsidies voor originele en innoverende stedelijke projecten inbegrepen "Thuis in de Stad"	226 NGK	226 NGK
43.11	sociaal impulsfonds	91.621 GOK	50.000 GOK

DEEL 2: BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN

HOOFDSTUK 1: BOUWEN AAN EEN KWALITEITSVOL LOKAAL BESTUUR IN VLAANDEREN

1. GEMEENTE- EN PROVINCIEDECREET KLAAR VOOR PARLEMENTAIRE BESPREKING

1.1. Administratieve voorbereiding afgerond

Door de goedkeuring van het Lambermontakkoord¹ is Vlaanderen sinds 1 januari 2002 bevoegd om de organieke regels vast te leggen voor de inrichting van de lokale en provinciale besturen.

Deze regionalisering is een mijlpaal in de institutionele hervormingen: zij geeft ons de hefboomen om de lokale besturen en de provincies in te passen in een efficiënte en krachtige organisatie van het Vlaamse overheidsbestuur. De bevoegdheden inzake de bestuurlijke organisatie lagen te zeer verspreid tussen de federale en de Vlaamse overheid. Zij waren, vooral voor de burger, te ondoorzichtig: de Vlaamse overheid was reeds bevoegd voor haar eigen organisatie en voor de intergemeentelijke samenwerking. Maar de organisatie van de gemeenten, die precies aan de basis liggen van deze samenwerking, ressorteerden onder de bevoegdheid van de federale overheid. Anderzijds zijn de gewesten reeds jarenlang bevoegd voor de financiering van de lokale besturen en voor het administratief toezicht op hun bestuurshandelingen.

De regionalisering van de organieke wetgeving op gemeenten en provincies was dan ook een prioritaire doelstelling voor Vlaanderen.

Na een intensieve voorbereiding zal de Vlaamse regering een Vlaams gemeentedecreet en een Vlaams provinciedecreet ter bespreking aan het Vlaams parlement overmaken. Het is evident dat deze basisdecreten een grondige bespreking verdienen: zij bepalen de organisatie van het lokaal en provinciaal bestuur voor de volgende decennia.

Ruimte voor informatie en advies

De voorbereiding van deze decreten heeft langer aangesleept dan verwacht. Na de principiële goedkeuring van de Vlaamse regering op 19 juli 2002 heeft de voorbereiding van het voorontwerp van gemeentedecreet de afgesproken overlegprocedure doorlopen. Midden oktober 2002 hebben de SERV en de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur (HRBB) er hun advies over gegeven. Ook de VVSG heeft er haar standpunt over geformuleerd. Tot slot werd over de artikelen inzake het personeel ook overlegd met de representatieve vertegenwoordigers van de werknemers en van de werkgevers in het daartoe opgerichte Comité C. Vervolgens besliste de Vlaamse regering op 8 november 2002 opnieuw over het ontwerp, waarna het voor advies naar de Raad van State werd verzonden. De Raad leverde zijn advies af op 7 juli 2003. Binnenkort neemt de Vlaamse regering een definitieve beslissing.

---

¹ Geconcretiseerd in de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen, Belgisch Staatsblad van 3 augustus 2001

Het voorontwerp van provinciedecreet werd door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd op 22 november 2002. Eind januari 2003 waren de adviezen van de SERV en de HRBB ontvangen. Ook de Vereniging van Vlaamse Provincies formuleerde haar standpunt.

De Vlaamse regering heeft ervoor gekozen om de principes waarop de organisatie van de provincies zal steunen, maximaal af te stemmen op de regeling voor de gemeenten. Om die reden werd ook gewacht om het ontwerp voor advies aan de Raad van State voor te leggen. De Vlaamse regering kan zodoende het aan de Raad voor te leggen ontwerp van provinciedecreet reeds onmiddellijk aanpassen aan de bemerkingen die de Raad van State formuleerde inzake het ontwerp van gemeentedecreet.

De samenhang inzake de regelgeving, van toepassing op provincies en gemeenten, past in de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord. De meeste beleidskeuzes zijn identiek. Wel houdt de Vlaamse regering rekening met de specifieke positie van de gouverneurs en de arrondissementscommissarissen in de provinciale organisatie.

De krachtlijnen van de decreetontwerpen zijn intussen gekend. In mijn beleidsbrief 2002-2003 heb ik de hoofdlijnen reeds aangegeven. De verenigingen die de gemeenten en de provincies vertegenwoordigen hebben er ruim aandacht aan gegeven, federaties van lokale ambtenaren congresseerden erover. De Vlaamse Federatie van Gemeentesecretarissen organiseerde erover een congres waarop zij ook de Vlaamse burgemeesters uitnodigde. Mijn administratie informeerde via haar tijdschrift BinnenBand en plaatste alle teksten op het internet. Het ontwerp kreeg vanzelfsprekend ook ruime aandacht van de media.

Samen met mijn kabinet heb ik het ontwerp regelmatig besproken met vertegenwoordigers van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en heb ik regelmatig contact gehad met belangengroepen. Dit overleg leidde tot verschillende aanpassingen en bijstellingen aan de oorspronkelijke teksten. Daarnaast werd bij de uitwerking ook gesteund op de bevindingen van de Proeve van Vlaams gemeentedecreet, een werkdocument dat de KU Leuven afleverde in opdracht van de administraties Binnenlandse Aangelegenheden en Wetenschap en Innovatie, waarover eveneens ruim werd gecommuniceerd.

Basis voor een vernieuwde dynamiek in gemeenten en provincies

Ik besef dat een grondige hervorming en vernieuwing nooit onbesproken is, noch de instemming van eenieder zal wegdragen. De vertegenwoordigers van de verschillende belangengroepen van gemeenten en provincies, van de federaties van ambtenaren, van de representatieve vakbonden, hebben elk vanuit de eigen invalshoek, bedenkingen of bezwaren geuit bij sommige onderdelen. Ook de geconsulteerde adviesorganen, zoals de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur en de SERV, formuleerden bemerkingen. Zij zijn niet eenduidig. Dat is logisch bij een ontwerp dat het gehele spectrum van de lokale bestuursorganisatie bestrijkt: de politieke, de administratieve en financiële organisatie, het personeel, de problematiek van de verzelfstandiging, de relatie tussen burger en bestuur, het administratief toezicht.

Niemand betwist echter de nieuwe dynamiek die deze decreten tot stand brengen.

Het decreet benadrukt de beleidsbepalende rol van de democratisch verkozen raad en zijn versterkte rol ten opzichte van de uitvoerende colleges. Er komt meer ruimte voor delegatie en bevoegdheidsverdeling tussen de raad, het college of de deputatie en de administratie. Een

vernieuwd model van ambtelijk en financieel management, meer mogelijkheden tot verzelfstandiging bieden perspectieven voor een efficiënter bestuur. Tot slot komen er nieuwe instrumenten om de burger nauwer bij het bestuur te betrekken.

De belangrijke uitgangspunten genieten een brede instemming. Het is de taak van het Vlaams parlement om vanuit een brede visie op de bestuurlijke ontwikkeling en vanuit een fundamentele zorg voor een democratisch bestuur de deelbelangen te overstijgen en de definitieve keuzes vast te leggen.

De Vlaamse regering vraagt het Vlaams parlement om ten spoedigste de bespreking van het Vlaams gemeentedecreet te willen aanvatten. De behandeling van het provinciedecreet, dat op dezelfde principes stoelt, kan er onmiddellijk op aansluiten na aanpassing aan de bemerkingen van de Raad van State, derwijze dat de besluitvorming over beide decreten gezamenlijk kan worden afgerond.

1.2. Stapsgewijze invoering na de parlementaire behandeling

Het nieuwe gemeentedecreet en provinciedecreet betekenen een grondige wijziging in de bestuursverhoudingen binnen de gemeenten en provincies. De verschillende bepalingen kunnen niet gelijktijdig in werking treden. Sommige onderdelen zijn strikt gekoppeld aan de vernieuwing van de gemeente- en provincieraden en kunnen daardoor pas uitwerking krijgen vanaf 1 januari 2007. Het betreft meer bepaald de politieke organisatie van de gemeenten en provincies: de werking van de raden en uitvoerende colleges, de bevoegdheden en de positionering van de burgemeester. Andere elementen kunnen sneller van toepassing worden: het gaat om aspecten van de administratieve organisatie en personeelsmanagement. Tot slot is er voor enkele onderdelen een grondige en complexe voorbereiding nodig, zodat wellicht een geleidelijke implementatie nodig is. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de uitvoering van het ontworpen financieel stelsel, waarvoor een beroep wordt gedaan op de ervaringen bij de OCMW's. Ook hiervoor wordt gewerkt in fasen.

De implementatie van deze basisdecreten wordt een hoofdopdracht voor de volgende legislatuur. Zij zal aanzienlijke inspanningen vragen inzake mensen en middelen, niet alleen van de gemeenten en de provincies, maar evenzeer op het niveau van de Vlaamse overheid. Samen met mijn administratie bereid ik deze hervorming nu reeds voor.

Ik wens de aandacht te vestigen op een drietal materies:

- de uitwerking van een nieuw financieel instrumentarium;
- de positie van de lokale en de provinciale topambtenaren: de directeur, de financieel beheerder en de auditor;
- de positionering van de gouverneurs, arrondissementscommissarissen en de gewestelijke ontvangers.

1.2.1. Project Nieuw Financieel Instrumentarium

In het geheel van de ingrijpende hervormingen, voorgesteld in het ontwerp van Vlaams gemeentedecreet is het onderdeel met betrekking tot het financieel instrumentarium ongetwijfeld het meest complexe voor de gemeentelijke organisatie. Zonder grondige voorbereiding is een invoering niet mogelijk. Even grote aandacht moet gaan naar de ondersteuning van gemeenten en provincies. Mandatarissen zowel als het management en het personeel moeten terdege worden ondersteund.

De Vlaamse regering besliste daarom op 13 december 2002 om binnen de administratie Binnenlandse Aangelegenheden een project “Implementatie Nieuw Financieel Instrumentarium” op te starten.

Het project is veel meer dan louter financieel. Het verankert de financiële cyclus in de beleidscyclus. Het financieel beleid is immers geen doel op zich. Het moet transparante informatie aanleveren voor de bestuurders, gemeente- en provincieraden, de Vlaamse overheid en belanghebbende burgers om zo bij te dragen tot een efficiënt beleid.

Het gestarte project is bijgevolg een complexe opdracht met zowel juridische, technologische als communicatieve aspecten.

Het betreft meer bepaald:

- de planmatige financiële beleidscyclus;
- de boekhoudingregels en –techniek;
- de financiële rapportering naar de leden van het college, de gemeenteraad en de toezichhoudende overheid;
- de managementinformatie;
- de organisatie van het budgethouderschap;
- de interne organisatie, controle en auditing;
- de ICT-ondersteuning;
- de vorming en ondersteuning van de lokale besturen;
- de communicatie.

In de lijn van het Vlaams regeerakkoord wil de Vlaamse regering ook de OCMW’s in het project integreren. Zij werken reeds met nieuwe beleidsinstrumenten (NOB), die als basis kunnen dienen voor het nieuwe traject bij de gemeenten en provincies. Het financieel instrumentarium van de OCMW’s wordt daartoe geëvalueerd. De Vlaamse regering kan ook gebruik maken van de ervaringen, opgedaan bij de invoering.

Dat is een fundamentele beleidskeuze. De Vlaamse regering heeft de intentie om op termijn voor alle lokale besturen (gemeenten, provincies, OCMW’s) een gelijkvormig financieel stelsel van toepassing te maken. Alleen al het feit dat voor alle lokale en provinciale overheden zo gelijklopend mogelijke instrumenten tot stand komen, bevordert op ingrijpende wijze de transparantie van het lokale beleid voor de burger en de lokale mandataris. Een onderlinge afstemming van de regels, die van toepassing zijn op alle lokale besturen en provincies, is ook zonder meer noodzakelijk met het oog op een vereenvoudiging van de regelgeving. Het zal daarenboven ook kostenbesparend zijn op het vlak van ICT, te ontwikkelen software, opleiding en ondersteuning (helpdesk, modellen, opleiding,...).

Deze afstemming wordt ook juridisch voorbereid. Het in het voorontwerp van gemeentedecreet opgenomen financieel stelsel bouwt voort op de instrumenten die reeds ontwikkeld werden voor de OCMW’s. Anderzijds is het nodig om de NOB-instrumenten bij te sturen op basis van de opgedane ervaringen bij de OCMW’s.

Om die reden heeft de Vlaamse regering op 18 juli 2003 beslist om de competentie en ervaring van de NOB in het project Nieuw Financieel Instrumentarium te valideren. In concreto gebeurt dit door de overdracht naar de administratie Binnenlandse Aangelegenheden

van de plaatselijke OCMW-ontvanger en van de gewestelijke ontvanger die de NOB-invoering momenteel ondersteunen. Zij worden toegevoegd aan het project.

De verhoging vanaf 2004 van de werkingsmiddelen op artikel 12.01 van het programma 53.1 concretiseert deze beslissing.

1.2.2. De positionering van de in het decreet voorziene topambtenaren

De keuzes, gemaakt in het ontwerp van gemeente- en provinciedecreet, impliceren grondige veranderingen voor de invulling van het topkader van de gemeenten en provincies. De topfuncties worden geherdefinieerd. De directeur staat aan het hoofd van het gemeente- of provinciepersoneel. Hij is verantwoordelijk voor het management van de organisatie en is de verbinding tussen het ambtelijke en het politieke niveau.

De huidige functie van de ontvanger wordt gesplitst in een functie van financieel beheerder en van auditor. Deze splitsing is nodig om een noodzakelijke scheiding tot stand te brengen tussen enerzijds het financieel beheer, de uitvoering en de financiële verrichtingen en anderzijds het controleproces daarop en de rapportering aan de gemeenteraad.

Deze wijzigingen betekenen een duidelijke herdefiniëring van de huidige functies van secretaris, griffier en ontvanger volgens een nieuw profiel en competenties. De selectie moet daaraan worden aangepast. Gelet op de cruciale positie van het topmanagement in de gemeentelijke en de provinciale organisatie moet dit goed worden voorbereid. De Vlaamse administratie start daarom een onderzoek op om de inhoud en het vereiste profiel van de nieuwe topfuncties goed te definiëren en te komen tot modellen van functiebeschrijving met bijhorend competentieprofiel, aangepast naargelang de aard en de omvang van de verschillende besturen.

Het werkveld zal nauw betrokken worden bij dit onderzoek via een stuurgroep met vertegenwoordigers van mijn kabinet en administratie, van gemeenten en provincies en van de functiehouders.

1.2.3. Positionering van de gouverneurs, arrondissementscommissarissen en de gewestelijke ontvangers in het gemeente- en provinciedecreet

Een bijzonder aandachtspunt in het nieuw provinciedecreet is de positie van de gouverneurs, de adjunct van de gouverneur van Vlaams-Brabant, de arrondissementscommissarissen en de adjunct-arrondissementscommissaris voor de gemeente Voeren, die sinds 1 januari 2002 van rechtswege overgedragen zijn naar de Vlaamse overheid. Zij bekleden een specifieke functie als commissaris van de Vlaamse regering. Tegelijkertijd hebben zij ook federale en provinciale bevoegdheden. De gouverneurs zijn onder meer ook de voorzitters van de bestendige deputatie.

De Vlaamse regering werkt aan de noodzakelijke besluiten tot vaststelling van een specifiek statuut voor de gouverneurs en de arrondissementscommissarissen. Ik leg dit op korte termijn voor aan de Vlaamse regering.

Ook de gewestelijke ontvangers behoren sinds die datum tot de Vlaamse overheid. Bij wijze van overgangsmaatregel heeft de Vlaamse regering ermeê ingestemd dat zij voorlopig nog verder ingezet kunnen worden in de politiezones. Deze maatregel neemt een einde op 31

december 2003. De federale overheid bereidt maatregelen voor inzake hun vervanging bij de politiezones.

Rekening houdend met de in het Vlaams gemeentedecreet genomen optie om de huidige functie van ontvanger te splitsen in een functie van financieel beheerder en gemeentelijk auditor, heb ik de gouverneurs de opdracht gegeven om uitsluitend nog nieuwe gewestelijke ontvangers aan te werven in contractueel verband. Bovendien is enkel een vervanging van gewestelijke ontvangers toegelaten, zonder dat voor elke provincie het huidig aantal functies kan worden uitgebreid. Vanaf 2004 zullen de gewestelijke ontvangers inderdaad niet meer tewerkgesteld worden in politiezones.

De rechtspositie van de gewestelijke ontvangers is nauw verbonden met het financieel beheer van de gemeenten, zoals dit wordt uitgetekend in het gemeentedecreet. Daarom heb ik, voorafgaand aan de besluitvorming ter zake nog geen definitieve regelingen aan de Vlaamse regering voorgesteld. Besluiten over de rechtspositie hebben immers ook financiële repercussies, niet alleen voor de Vlaamse overheid, maar evenzeer voor de lokale besturen. Nu de voorbereiding van het gemeentedecreet rond is, zal een statuut voor de gewestelijke ontvangers worden uitgewerkt.

In afwachting blijven de gewestelijke ontvangers onderworpen aan de regels die op hen van toepassing waren toen zij overgedragen werden aan de Vlaamse overheid. Ik neem wel de nodige bewarende maatregelen. Zo besliste de Vlaamse regering het vakantiegeld en de eindejaarstoelage van de gewestelijke ontvangers, in overeenstemming te brengen met die van de andere ambtenaren van de Vlaamse overheid. Zij genieten ook van de voordelen van de hospitalisatieverzekering. Eenzelfde regeling werd getroffen voor de gouverneurs en de arrondissementscommissarissen.

2. EEN KIESDECREET VOOR DE VLAAMSE GEMEENTEN EN PROVINCIES

2.1. Voorbereiding

Samen met de gemeente- en de provinciewet heeft de bijzondere wet van 13 juli 2001 ook de gemeentekieswet en de provinciekieswet naar de gewesten overgeheveld. De eerstvolgende verkiezingen voor de lokale besturen en de provincies hebben plaats in oktober 2006.

De beleidskeuzes uit het gemeentedecreet en het provinciedecreet hebben vanzelfsprekend grote invloed op de verkiezingsregels. Terzake wijs ik op de optie inzake de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester, vaak in twee stemrondes als geen enkele kandidaat een meerderheid van de stemmen behaalt. Daarnaast hebben ook bijvoorbeeld de onverenigbaarheden een belangrijke invloed op de verkiezingswetgeving. Andere beleidskeuzes, zoals de voorgenomen invoering van het stelsel D'Hondt zijn opgenomen in het Vlaams regeerakkoord.

De voorbereiding van dit belangrijke voorontwerp van decreet gebeurt door een werkgroep waaraan naast mijn kabinet en administratie, ook de professoren Ludo Veny en Herwig Reynaert van de Universiteit van Gent, deelnemen. Ik leg eerstdaags een voorstel ter bespreking voor aan de Vlaamse regering. Over een principenota met de grote lijnen van de voorgestelde nieuwe regeling heb ik reeds het advies ingewonnen van de Hoge Raad voor

Binnenlands Bestuur, teneinde deze Raad sneller bij de voorbereiding te betrekken.

2.2. Krachtlijnen van het tekstvoorstel

Het voorontwerp van decreet in voorbereiding beoogt meer doorzichtigheid tot stand te brengen. De regelgeving die betrekking heeft op de verschillende verkiezingen voor de lokale besturen en de provincies wordt maximaal samengebracht in één decreet en uitvoeringsbesluit. Veruit de meeste bepalingen zijn gemeenschappelijk voor al deze verkiezingen in casu:

- de provincieraden;
- de gemeenteraden;
- de burgemeester;
- de districtsraden.

De bepalingen, specifiek voor elk van deze verkiezingen, komen in afzonderlijke, aanvullende hoofdstukken.

Op het inhoudelijke vlak ligt de nadruk op vereenvoudiging en de uniformiteit van de regels voor de verschillende verkiezingen, de uitbreiding van het geautomatiseerd stemmen in heel Vlaanderen en de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester.

Vooraleer de voorbereiding te kunnen afronden moet de Vlaamse regering zich nog uitspreken over een aantal fundamentele opties, zoals de eventuele invoering van het stemrecht vanaf 16 jaar en de indeling van de kieskringen voor de provincieraadsverkiezingen. Na advies van de Raad van State wens ik het ontwerp nog deze legislatuur bij het Vlaams parlement in te dienen. De concretisering vraagt inderdaad een ruime voorbereidingstijd en een goede samenwerking met de federale overheid, rekening houdend met de nood aan onderlinge afstemming voor de verschillende verkiezingen in het land. Mijn administratie onderhoudt daarvoor goede contacten met haar federale collega's.

2.3. Organisatie verkiezingen en automatisering

De Vlaamse regering nam op 28 februari 2003 reeds een belangrijke principiële beslissing betreffende het veralgemeend geautomatiseerd stemmen in alle gemeenten van het Vlaamse gewest ter gelegenheid van de verkiezingen van oktober 2006.

Momenteel stemmen 144 van de 308 Vlaamse gemeenten automatisch (46,7%). Het gaat om 3.012.006 inwoners (50,4%). Met deze beslissing wil de Vlaamse regering zich profileren als een moderne overheid, die op een voor de burger zichtbare wijze gebruik maakt van de informatietechnologie. Daarnaast vergemakkelijkt de automatisering de organisatie, daar het vaak tijdrovende tellen van de stemmen wordt vermeden, samen met het oproepen van leden van de stemopnemingsbureaus.

Om deze intentie daadwerkelijk te realiseren, is een intensief overleg nodig met het federaal ministerie van Binnenlandse Zaken, waar ook de andere gewesten bij betrokken worden. De stemapparatuur, procedures en technologie moeten immers bruikbaar zijn voor alle verkiezingen in het land. Ik heb reeds de nodige stappen gezet bij mijn federale collega om het overleg op korte termijn op te starten met het oog op het sluiten van een samenwerkingsakkoord.

Het decreet op de lokale en provinciale verkiezingen in Vlaanderen moet de essentiële

beginselen bevatten waar het geautomatiseerd kiesproces aan moet voldoen, zoals de technische integriteit, de fraudebestendigheid en controleerbaarheid, gekoppeld aan een aantal fundamentele waarborgen zoals het geheim van de stemming en het voorzien van de noodzakelijke controle- en toezichtinstanties.

Vanzelfsprekend heeft een beslissing inzake het veralgemeend automatisch kiezen belangrijke budgettaire implicaties, onder meer wat de aankoop van de stemcomputers betreft. De Vlaamse regering besliste op 28 februari 2003 principieel om hierin tussen te komen via een subsidiëring van de gemeenten.

3. DE VERKIEZINGEN VAN 13 JUNI 2004 VOOR HET VLAAMS PARLEMENT

De verkiezingen die op 13 juni 2004 worden gehouden voor het Vlaams parlement hebben plaats samen met de verkiezingen voor het Europese Parlement. De Vlaamse regering heeft, overeenkomstig de bijzondere wet van 8 augustus 1980, de zetelverdeling per kieskring vastgesteld, rekening houdend met de cijfers van de recentste volkstelling. Die heeft ten opzichte van 1999 als resultaat dat de kieskring Hasselt-Tongeren-Maaseik recht heeft op een extra zetel, die de kieskring Gent-Eeklo moet inleveren.

De federale overheid is verantwoordelijk voor de organisatie. De Vlaamse administratie Binnenlandse Aangelegenheden biedt ondersteuning bij de stemopneming en –verwerking tijdens de nacht van de verkiezingen.

De Vlaamse overheid moet, overeenkomstig de bijzondere wet, een aantal kosten ten laste nemen zoals de presentiegelden, de reisvergoedingen, verzekeringspremies, de kosten van de stembiljetten, prestaties van de Postdiensten, alsook uitgaven voor de verwerking van de resultaten.

Zij is ook bevoegd voor de bekendmaking van de verkiezingsuitslagen. Bij de verkiezingen van 1999 gebeurde dat door middel van een brochure, een samenwerking met de Vlaamse Infolijn en een website.

Voor de verkiezingen van 2004 sluit de administratie een overeenkomst met het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen, waardoor de mogelijkheid wordt gecreëerd om de uitslagen on line ook geografisch ter beschikking van de burgers te stellen op het niveau van de verschillende kieskringen. De nodige ontwikkelingskredieten werden reeds bij de begrotingscontrole 2003 ingeschreven.

Het accent van dit initiatief ligt op het geografische. De website moet de burger op een uitermate gemakkelijke manier de uitslagen van de verkiezingen voor het Vlaams parlement aanbieden, vooral aan de hand van kaarten en tabellen. De burger zal op een visueel-cartografische wijze de vergelijking kunnen maken tussen de resultaten van de actuele en de vorige verkiezingen.

Door een website aan te bieden met een sterke geografische component wordt geen concurrentie aangegaan met de traditionele verkiezingswebsites van de Federale Overheidsdienst, krantengroepen of internetproviders.

4. EEN VLAAMS DECREET OP DE EREDIENSTEN

Ook de wetgeving inzake de erkende erediensten is ten gevolge van het Lambermontakkoord overgedragen naar de gewesten. Het gaat om de huidige kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met de temporeliën van de erkende erediensten. De federale overheid blijft bevoegd voor de erkenning van de erediensten zelf en voor de wedden en pensioenen van de bedienaars van de erediensten. Dit betekent dat Vlaanderen bevoegd is voor de organisatie en de werking van de besturen van de erkende erediensten, de regels inzake hun financieel beheer, patrimonium, het administratief toezicht.

Er zijn in Vlaanderen momenteel zes erkende erediensten: de rooms-katholieke, de protestantse, de anglicaanse, de Israëlitische de orthodoxe en de islamitische eredienst.

De overgedragen wetgeving dateert in grote mate nog van het einde van de 18^e, begin van de 19^e eeuw en is dringend toe aan bijsturing en modernisering. Op basis van de resultaten van een werkgroep van mijn kabinet en administratie heeft de Vlaamse regering op 18 juli 2003 een voorontwerp van decreet aangenomen, dat intussen aan de adviesprocedure bij de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur is onderworpen. Na ontvangst van het advies van de Raad van State kan de parlementaire bespreking beginnen.

Er komt een gelijke regeling voor de verschillende erkende erediensten. Een belangrijk uitgangspunt is de betrokkenheid van de gemeenten en provincies, die bijdragen in de financiering, te versterken.

De oprichting per gemeente of provincie van een centraal bestuur voor alle eredienstbesturen op het grondgebied, is daarvoor een hefboom. Het centraal bestuur beschikt over rechtspersoonlijkheid en verzorgt de coördinatie tussen de verschillende eredienstbesturen en staat in voor de communicatie met de lokale of provinciale overheid. Er komt minstens twee maal per jaar een overleg tussen het centraal bestuur en het gemeente- of provinciebestuur.

Naast het centraal bestuur behouden ook de huidige bestuursorganen, zoals bijvoorbeeld de kerkfabrieken, hun rechtspersoonlijkheid.

Het administratief toezicht op de besturen van de eredienst wordt vereenvoudigd naar het model dat reeds van toepassing is op de gemeenten en de provincies. Ook hier ligt het accent op het algemeen toezicht en krijgen gemeenten en provincies een ruimere verantwoordelijkheid.

Een bijzondere aandacht gaat naar de erkenning van moskeeën, waarvoor voor het eerst dossiers bij mijn administratie worden ingewacht. Tot slot loopt de voorbereiding van een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten met als doel de beslissingen, te nemen op het niveau van de federale overheid en van de gewesten, beter op mekaar af te stemmen. Het gaat dan meer bepaald over de erkenningen, de wedden en pensioenen van de bedienaars van de erediensten.

5. BEGRAAFPLAATSEN EN LIJKBEZORGING

Ook de regelgeving op de begraafplaatsen en de lijkbezorging is geregionaliseerd vanaf 1 januari 2002. In deze materie ligt eveneens een voorontwerp van decreet klaar, waaraan de Vlaamse regering op 13 juni 2003 haar principiële goedkeuring verleende. Dit decreet wordt

op korte termijn bij het Vlaams Parlement ingediend nu de Vlaamse regering er op 26 september 2003 haar definitieve goedkeuring aan verleende.

Het ontwerp van decreet wijzigt de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Ook hier betracht de Vlaamse regering een vereenvoudiging en meer transparantie. Zij wil ook nodeloos ongemak voor de nabestaanden wegwerken, zodat een respectvol afscheid van het overleden familielid of kennis mogelijk wordt.

Tot de belangrijkste vernieuwingen behoren:

- de exclusieve opdracht van de lokale overheid om een begraafplaats of crematorium op te richten en te beheren, al dan niet in een intergemeentelijk samenwerkingsverband;
- De minimale termijn voor het bewaren van een graf wordt van vijf op tien jaar gebracht;
- De maximale duur voor een concessie blijft behouden op vijftig jaar; hernieuwingen kunnen voor een kortere termijn;
- Verwijdering kan pas na een publieke bekendmaking van minimaal één jaar;
- Elkeen kan via een wilsbeschikking aan een ambtenaar van de burgerlijke stand de wijze van lijkbezorging bepalen en het ritueel van de uitvaartplechtigheid; daartoe behoort ook vrijzinnige of een niet-kerkelijke overtuiging;
- Niet enkel kisten, maar ook andere omhulsels worden toegestaan, met respect voor milieu en hygiënische voorwaarden;
- De mogelijkheid tot het meenemen van een symbolisch gedeelte van de as van de overledene, op verzoek van naaste verwanten;
- Er is voorzien in de mogelijkheid voor de ouders om een levenloos geboren kind te begraven of te cremen.

6. TOEPASSING VAN HET DECREET OP DE INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING

6.1. Begeleiding van de bestaande intercommunales

In het beleidsveld Binnenlandse Aangelegenheden behoort het decreet van 6 juli 2001 op de Intergemeentelijke Samenwerking ongetwijfeld tot de belangrijkste verwezenlijkingen van deze legislatuur. Op 10 november 2003 verstrijkt de termijn, bepaald in het decreet van 6 juli 2001, waarop de bestaande intercommunales hun statuten in overeenstemming moeten hebben gebracht met de decretale voorschriften en de uittreding van de niet met een exploitatieopdracht belaste privé-partners verwezenlijkt moet zijn.

De grondige herschikking van de samenwerkingsstructuren maakt van deze uitdaging geen eenvoudige opdracht. Begeleiding en ondersteuning zal ook na de voormelde datum en in de loop van 2004 nodig zijn.

In de ene sector verlopen de statutaire aanpassingen vlotter dan in de andere. De energiesector wordt geconfronteerd met de door Europa opgelegde vrijmaking van de markt, die in Vlaanderen haar hoogte- en eindpunt bereikte op 1 juli 2003, datum waarop ook de particuliere gebruiker de keuzevrijheid van leverancier kreeg aangeboden. Dank zij de goede verstandhouding met de verschillende actoren, zoals de VREG, heeft mijn administratie de omschakeling van de distributie-intercommunales naar de intergemeentelijke netbeheerders actief kunnen begeleiden, rekening houdend met de noodzaak de niet steeds gelijkgerichte voorschriften van de energiewetgeving en van de intercommunale wetgeving met elkaar te verzoenen.

De sector van de kabeltelevisie, is eveneens grondig hertekend. De overdracht door de gemengde intercommunales van hun netten aan TELENET stelt het behoud van de intergemeentelijke structuren in vraag. De beperking van hun rol tot het beheer van een aandelenportefeuille heeft consequenties en het idee dat deze rol ook ter hand kan genomen worden door de financieringsintercommunales is niet denkbeeldig. Overleg over de toekomst van bepaalde structuren is de komende jaren onvermijdelijk.

Ook de watersector staat voor veranderingen. Voorlopig is hier nog geen sprake van een vrijmaking van de markt, maar de bestaande intercommunales bereiden zich hier nu al op voor en willen sterk staan op het juiste moment. Schaalvergroting staat daarbij voorop en de samenwerking tussen de maatschappijen, weze het contractueel, weze het zelfs door fusie, neemt concrete vormen aan. Mijn administratie volgt dat proces van nabij, zoals zij ook op korte termijn zal moeten inspelen op de plannen om ook het beheer van de gemeentelijke rioleringsnetten te intercommunaliseren. De waterdistributiemaatschappijen staan hier uiteraard op de eerste rij.

De moeilijkste sector is ongetwijfeld die van de streekontwikkeling. De intercommunales in deze sector leggen zich doorgaans toe op een veelheid van doelstellingen en deze optie strookt niet met een van de uitgangspunten van het decreet van 6 juli 2001. Een ruim deel van hun activiteiten is dienstverlenend, maar vaak is er ook een combinatie met taken die veeleer een opdrachthoudend karakter hebben zoals het hele afvalgebeuren. Daarnaast stelt de Europese Commissie vragen over de toepassing van de regels inzake mededinging. Samen met mijn administratie volg ik deze statutaire aanpassingen op om ze mee in goede banen te helpen leiden.

Belangrijk voor de correcte implementatie van het decreet van 6 juli 2001 is een duidelijk inzicht in de toepassing van supplementaire wetgeving. In casu verwijst het decreet zelf naar de vennootschappenwet. Het Arbitragehof heeft in zijn arrest van 14 mei 2003 bevestigd dat de decreetgever met deze verwijzing zijn boekje niet is te buiten gegaan en in een omzendbrief van 18 juli 2003 heb ik het toepassingsveld van de vennootschappenwet op de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden toegelicht.

Ik neem mij tenslotte ook voor een aan het decreet aangepaste regeling voor de bepaling van de vergoedingen en presentiegelden van de intercommunale mandatarissen aan de Vlaamse regering voor te leggen.

6.2. Oprichting van nieuwe samenwerkingsverbanden

Het in het decreet van 6 juli 2001 aangeboden menu-systeem biedt mogelijkheden waar de gemeenten geleidelijk op inspelen. Zowel de interlokale vereniging zonder rechtspersoonlijkheid als de projectvereniging met rechtspersoonlijkheid vinden ruimere toepassing.

Een probleem blijven de intergemeentelijke verenigingen zonder winstoogmerk. Er bestaat een groot aantal van dergelijke verenigingen in de meest uiteenlopende sectoren. In een aantal gevallen zijn gemeenten zich zelfs niet bewust van hun deelneming in v.z.w.'s. Gelet op het ontbreken van een wettelijke rechtsgrond en op de samenstelling met participatie van provincies en privaatrechtelijke deelgenoten, is in vele gevallen een omschakeling naar een rechtsvorm, voorgeschreven in het decreet van 6 juli 2001, verre van evident. Nochtans heeft

het decreet de limietdatum voor deze omschakeling op 1 januari 2003 bepaald.

Mijn administratie heeft intense besprekingen gevoerd met de vertegenwoordigers van verschillende beleidsgebieden zoals toerisme, groenbeleid, jeugdwerk en dergelijke meer, en zij doet dat nog steeds. Soms lukt een aanpassing vrij probleemloos, maar meestal rijzen er onoverkomelijke bezwaren en streven de betrokkenen naar specifieke decretale oplossingen. Dat vraagt vanzelfsprekend tijd en ik heb daarom ook toegezegd soepel op te treden vanuit het toezicht.

De oprichting van nieuwe dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen kent succes, onder meer op het vlak van de informatica. Bijzondere aandacht gaat hier uit naar de crematoria. De samenloop van de wetgeving op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, die privaat beheer voortaan uitsluit en van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking, dat een gemengde structuur afwijst, zorgt voor problemen voor de exploitatie van de crematoria die nog in privé-bezit zijn.

De oplossing van deze problemen moet zich uiteraard situeren binnen de wettelijke context. De huidige regelgeving, overgenomen in het ontwerpdecreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, stelt dat enkel gemeenten of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, dus zuiver publieke rechtspersonen, crematoria kunnen oprichten en beheren en de crematie met personeel van de publieke rechtspersoon moet worden verricht. Dit publieke beheer van crematoria betreft de volgende ruimtes: een wachtlokaal voor de nabestaanden, een lokaal voor de plechtigheid en een lokaal voor de overhandiging van de as. Doelstelling van deze regeling is mogelijke misbruiken met de lijken en de asse tegen te gaan en de mogelijkheid te voorzien dat alle levensbeschouwelijke overtuigingen desgewenst gebruik kunnen maken van het lokaal voor de plechtigheid.

6.3. Autonome gemeentebedrijven

De oprichting van autonome gemeentebedrijven kent een ware “boom”. Dat heeft te maken met de perceptie van de gemeentebesturen dat deze beheersvorm een soepele werking mogelijk maakt en fiscale voordelen biedt, en met de groeiende aandacht voor nieuwe technieken die de creatie van afzonderlijke rechtspersonen in de hand werken. Meer en meer wordt duidelijk dat de huidige wetgeving, geïnspireerd door de havenproblematiek, onvoldoende beantwoordt aan deze nieuwe noden.

Met het ontwerp van gemeentedecreet verhoop ik hierin te verhelpen door een specifieke regeling uit te werken voor de verzelfstandiging van gemeentediensten, zowel onder de vorm van publiekrechtelijke autonome gemeentebedrijven, als onder de vorm van privaatrechtelijke agentschappen. Onder deze laatste vorm krijgt de publiek-private samenwerking op lokaal niveau reël gestalte.

7. ADMINISTRATIEF TOEZICHT IN HET TEKEN VAN DE RELATIE BURGER-BESTUUR

7.1. Afstemming op het bestuursakkoord

De organisatie van het administratief toezicht is een graadmeter voor de verhoudingen tussen Vlaanderen en de lokale besturen. Gemeenten en provincies zijn autonome besturen, maar maken ook deel uit van een ruimer bestuursverband van Vlaanderen, de federale staat, de Europese Unie: ze moeten de wet naleven, de beginselen van behoorlijk bestuur in acht nemen en hun beslissingen mogen niet strijdig zijn met de belangen van de ruimere gemeenschap. Een ernstig toezicht is een kerntaak van de Vlaamse overheid.

In het bestuursakkoord van 25 april 2003 werden goede afspraken gemaakt over gedragsregels bij de uitoefening van het toezicht. De lokale besturen en de provincies moeten de eigen interne controle organiseren, maar erkennen in de democratische rechtsstaat daarnaast de noodzaak van een extern administratief toezicht. Vlaanderen wil het toezicht zo organiseren dat de gemeenten en provincies kwaliteitsvol kunnen functioneren met een maximale autonomie, maar waarbij de garantie wordt behouden dat opgetreden kan worden waar nodig.

De Vlaamse overheid legt de nadruk op het algemeen toezicht, dat facultatief is en in hoofdzaak wordt uitgeoefend na onderzoek van klachten, ingediend door raadsleden of burgers. Anderzijds bevatten de toezichtdecreten ten gevolge van de wijzigingen van 15 juli 2002 nieuwe bepalingen om indieners van klachten en bezwaren correct te informeren over de behandeling van hun bezwaar.

Met de wijzigingen van 15 juli 2002 heeft het Vlaams parlement het administratief toezicht verder versimpeld en gestroomlijnd. De regeling past in de afspraken van het bestuursakkoord. Het algemeen toezicht werd de courante procedure, van toepassing op nagenoeg alle besluiten van gemeenten en provincies. Het vroegere bijzonder goedkeuringstoezicht op de personeelsformaties en op de schuldherschikkingen van de gemeenten werd opgeheven en het decreet bevat, zowel inzake de begrotingen en het personeel, de concrete omstandigheden waarin de Vlaamse overheid haar toezichtbevoegdheid daadwerkelijk uitoefent. Op die wijze geeft het decreet ook een belangrijke rechtszekerheid aan gemeenten en provincies.

Deze vereenvoudigde toezichtregeling wordt ook opgenomen in de ontwerpen van gemeent- en provinciedecreet die bij het Vlaams parlement worden ingediend. Het bestuursakkoord van 25 april 2003 bepaalt dat de Vlaamse overheid in de verschillende beleidsdomeinen, die onder de bevoegdheid vallen van de functionele ministers, het specifiek toezicht volgens dezelfde principes zal organiseren.

7.2. Bijzondere aandacht voor de Vlaamse rand

De Vlaamse randgemeenten behouden de volle aandacht van de Vlaamse regering. Sinds het Lambermontakkoord vallen zij onder dezelfde procedures van administratief toezicht als de overige Vlaamse gemeenten.

De Vlaamse regering blijft onverkort het correct gebruik van de wetten op het taalgebruik in bestuurszaken opvolgen. Zij respecteert de faciliteiten die voor de Franstalige inwoners van de Vlaamse rand gelden, maar eist van de lokale bestuurders eenzelfde respect voor de inbedding van hun gemeente in Vlaanderen.

De Vlaamse regering staat op het uitsluitend gebruik van het Nederlands tijdens de zittingen van de gemeenteraden en aanverwante vergaderingen. Wanneer een gemeenteoverheid een vergadering organiseert, geldt voor het taalgebruik tijdens deze vergadering dezelfde regel als die voor de vergaderingen van de door de gemeente opgerichte commissies, adviesraden, en dergelijke: voor de bestuurders geldt uitsluitend het Nederlands als bestuurstaal.

Beslissingen, genomen na eventuele tussenkomsten in het Frans, zijn van rechtswege nietig. Als zij bijdragen tot de besluitvorming, is dat een grond voor vernietiging van de genomen beslissingen. Ik heb de gouverneur van Vlaams-Brabant gevraagd om het correcte gebruik van de talen bijzonder op te volgen en er mij verslag over uit te brengen.

De omzendbrief BA-97/22 van 16 december 1997 van mijn ambtsvoorganger Leo Peeters betreffende het taalgebruik blijft onverkort van toepassing.

8. NIEUW DECREET OP DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Op 9 mei 2003 keurde de Vlaamse regering een ontwerp van decreet goed betreffende de openbaarheid van bestuur. Het regelt de passieve en de actieve openbaarheid van bestuur voor alle bestuursinstanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap en vervangt het huidige decreet van 18 mei 1999. Het ontwerp van decreet openbaarheid van bestuur is inmiddels ingediend bij het Vlaams parlement.

De passieve openbaarheid van bestuur geeft de burger het recht op openbaarmaking van alle door hem gewenste bestuursdocumenten. Dit gebeurt door er inzage in te verlenen, uitleg over te verschaffen of een afschrift van te overhandigen. De actieve openbaarheid van bestuur houdt in dat de bestuursinstanties zelf informatie verspreiden naar de bevolking toe en daartoe communicatieambtenaren aanduiden.

Het nieuwe decreet zal ook van toepassing zijn op de lokale besturen en de provincies. In Vlaanderen zal slechts één enkele openbaarheidsregeling gelden met gelijke procedureregels voor iedereen, wat veel duidelijker zal zijn voor de burger en de besturen.

Het ontwerp creëert ook één beroepsinstantie voor alle bestuursinstanties waarop het decreet van toepassing zal zijn, in casu een commissie, die zal samengesteld zijn uit ambtenaren.

Wat de actieve openbaarheid van bestuur betreft, vestig ik de aandacht op twee belangrijke vernieuwingen:

- ook de OCMW's moeten een ambtenaar aanstellen die verantwoordelijk is voor de communicatie;
- alle bestuursinstanties werken mee aan een gezamenlijk bestand met wegwijsinformatie en eerstelijnsinformatie van de verschillende bestuursinstanties.

9. DE LOKALE BESTUREN IN EUROPEES PERSPECTIEF

9.1. Handvest lokale autonomie

Het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie, reeds op 15 oktober 1985 door België ondertekend, biedt de lokale besturen een instrument ter versteviging van hun rechten en ter vrijwaring van eventuele beperkingen van overheidswege. Het kwam tot stand in de schoot van de Raad van Europa en is op 1 september 1988 in werking getreden nadat de daartoe vereiste vier ratificaties bereikt waren. Samen met Frankrijk is België een van de weinige landen die nog niet tot de ratificatie zijn overgegaan. Een rol hierbij speelt het gemengd karakter van het Handvest, waardoor alle Belgische overheden hun goedkeuring moeten verlenen. In een recent monitoringrapport van de Raad van Europa is de aandacht gevestigd op deze lacune.

De Vlaamse regering heeft, na advies van de Raad van State, op 7 februari 2003 het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Handvest goedgekeurd en heeft het op 8 mei 2003 ingediend bij het Vlaams parlement. Het ligt in de verwachting dat nog in de loop van deze legislatuur de parlementaire behandeling kan afgerond worden zodat de ratificatie spoedig kan volgen.

9.2. Handvest regionale autonomie

Een gelijkaardig ontwerp voor een Europees Handvest inzake Regionale Autonomie wordt momenteel besproken in de Raad van Europa. De tegenstellingen tussen de lidstaten zijn hier veel groter omwille van het verschil in visie: de federale landen zijn gewonnen voor een Handvest, de centraal georganiseerde landen opteren voor een aanbeveling, met minder juridische draagkracht. Vlaanderen is uiteraard een verdediger van het Handvest en vormt samen met landen als Duitsland, Finland Italië en Zwitserland een hechte groep die regelmatig overlegt over de in te nemen standpunten. Op een ministeriële conferentie in de loop van 2004 zou duidelijkheid moeten komen over de definitieve keuze van het juridische instrument.

9.3. Akkoord grensoverschrijdende samenwerking tussen lokale besturen

Op 16 september 2002 ondertekenden België, Vlaanderen, de Franse gemeenschap en het Waalse gewest een akkoord met Frankrijk inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen. Dit akkoord strekt ertoe een juridisch kader te vormen voor samenwerking tussen Vlaamse gemeenten, provincies en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en gelijkaardige lokale besturen in Frankrijk, waar echte nood aan is. Het gaat eigenlijk om een concrete toepassing van de principes van de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking (Conventie van Madrid, door België geratificeerd).

Op haar vergadering van 25 april 2003 heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een voorontwerp van decreet houdende de instemming met dit akkoord. Het advies van de Raad van State wordt ingewacht waarna de parlementaire behandeling zal volgen.

9.4. Internationale samenwerking tussen gemeenschappen of autoriteiten

Zoals reeds aangestipt heeft België de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen Territoriale Gemeenschappen of Autoriteiten op 6 april 1987 geratificeerd. Aan deze overeenkomst zijn inmiddels twee aanvullende protocols gehecht, respectievelijk opgemaakt in Straatsburg op 9 november 1995 en op 5 mei 1998. Op 12 september 2003 heeft de Vlaamse regering ook met een voorontwerp van decreet houdende instemming met deze protocols haar instemming betuigd, zodat nu hierover de Raad van State zijn advies kan geven.

HOOFDSTUK 2: EEN TRANSPARANTE BESTUURLIJKE ORGANISATIE

1. HET KERNTAKENDEBAT EN HET BESTUURSAKKOORD TUSSEN VLAANDEREN, DE GEMEENTEN EN DE PROVINCIES

1.1. Organisatie van het debat

Tussen december 2001 en april 2003 hebben de Vlaamse regering, het provinciaal en het lokaal bestuursniveau op intensieve wijze een kerntakendebat gevoerd. Het doel was om, via onderling overleg en samenspraak, het Vlaamse binnenlands bestuur zo goed mogelijk te organiseren door een betere verdeling van de bevoegdheden en taken tussen de drie rechtstreeks verkozen overheidsniveaus in Vlaanderen. Zo wordt de overheid doorzichtiger en toegankelijker voor de burger.

Het kerntakendebat is gevoerd door politieke vertegenwoordigers van de drie overheidsniveaus. Tien werkgroepen vergaderden, telkens onder het voorzitterschap van de functioneel bevoegde minister. Een overkoepelend politiek coördinatieteam, onder leiding van de minister-president en van mijzelf, heeft de resultaten gebundeld.

Negen werkgroepen hadden betrekking op de vraag naar een goede taakafbakening in de verschillende beleidsdomeinen:

- Buitenlands Beleid en Internationale samenwerking;
- Cultuur, Sport, Jeugd en Media;
- Economie, Toerisme en Werkgelegenheid;
- Landbouw;
- Leefmilieu en natuur;
- Mobiliteit;
- Onderwijs, Vorming, Wetenschap en technologische Innovatie;
- Ruimte, Wonen, Onroerend Erfgoed;
- Welzijn en Gezondheid.

Een tiende werkgroep "Bestuurszaken" schetste het profiel van de bestuursniveaus, maakte afspraken over de omgangsvormen tussen de bestuursniveaus, de bestuursrelaties, de wijze van samenwerken, de financiële relaties, het toezicht.

1.2. Ondertekening van een bestuursakkoord

Het kerntakendebat heeft op 25 april 2003 geleid tot een bestuursakkoord. Het algemene luik daarvan bevat de afspraken van de werkgroep bestuurszaken. Het sectorale luik behandelt de akkoorden, gemaakt in de politiek thematische werkgroepen voor de verschillende beleidsdomeinen.

Het ondertekende bestuursakkoord is een belangrijke stap naar nieuwe bestuursverhoudingen tussen de democratisch verkozen overheden. Wellicht zijn de resultaten nog te weinig zichtbaar. Maar de grootste meerwaarde ervan ligt in het feit dat Vlaanderen, de gemeenten en

de provincies op een constructieve wijze de basis hebben gelegd om via permanente contacten en overleg op systematische wijze te werken aan een betere bestuurscultuur. Dit blijft een werk van alledag.

De algemene principes inzake de bestuurlijke verhoudingen moeten de onderlinge samenwerking tussen de drie overheidsniveaus beter stroomlijnen. Het gaat onder meer over:

- Een nadere omschrijving van het profiel van elk overheidsniveau, met nadruk op de subsidiariteit en op de grotere beleidsruimte voor gemeenten en provincies in die beleidsdomeinen of takenpakketten waarvoor ze, conform dit kerntakendebat, bevoegd zijn;
- Regelgeving op Vlaams niveau, waarbij lokale of provinciale overheden betrokken zijn, zal tot stand komen na overleg met de betrokkenen, de representatieve organisaties VVSG en VVP;
- Een verbetering van de lokale en provinciale effectrapportering op het ogenblik dat de Vlaamse overheid beslissingen neemt met gevolgen voor gemeenten en provincies;
- Vlaamse decretale regelingen zo eenvoudig en transparant maken én het werken met beleidsovereenkomsten (convenanten) die een zekere eenvormigheid moeten hebben en de gemeenten en/of provincies een grotere beleidsruimte moeten geven. Deze afspraken hebben te maken met een minimumduurtijd van de overeenkomsten, een grotere vrijheid voor gemeenten en provincies tot het bepalen van de eigen instrumenten om globale doelstellingen te bereiken, transparante instrumenten voor het uitbetalen van Vlaams geld (enveloppenfinanciering) en eenvormige toezichtmodaliteiten (jaarlijks toezicht op geleverde prestaties, een eindevaluatie op effecten);
- Een versoepeling van het specifiek toezicht op de gemeenten en provincies in de verschillende beleidssectoren, met name een veralgemening van het algemeen toezicht volgens de principes die reeds in grote mate gerealiseerd zijn in de decreten op het gewone toezicht op de gemeenten en de provincies;
- Het principe van de fiscale verantwoordelijkheid van elk bestuursniveau en het principe dat de overheidsniveaus samen verantwoordelijk zijn voor het overheidsbeleid. Dit impliceert dat verder onderzoek zal worden verricht naar de omvang van aan de gemeenten opgelegde taken;
- Enkele andere financiële afspraken zoals een verdere discussie over de rol van het provinciefonds en de afschaffing van de koppelsubsidies.

1.3. Opvolging van de implementatie van het kerntakendebat

Het bestuursakkoord van 25 april 2003 is geen eindpunt. Maatschappelijke evoluties en nieuwe bestuurlijke inzichten maken dat het kerntakendebat in essentie een permanent gebeuren is. Daartoe werd een opvolgingsstructuur uitgetekend:

- In de verschillende beleidsdomeinen wordt het overleg tussen de bestuursniveaus geïnstitutionaliseerd. Samenwerking en afstemming van beleid moet uitgroeien tot een element van de bestuurscultuur in Vlaanderen. Het is een uitdaging voor allen;

- De Vlaamse regering, de provincies en de gemeenten zullen elkaar op geregelde tijdstippen, en minstens een paar keer per jaar, ontmoeten in een politiek overleg. In een eerste fase zullen de partners de uitvoering van de afspraken opvolgen. Dit politiek overleg wordt een permanent ontmoetingsforum tussen de bestuursniveaus in Vlaanderen;

De Vlaamse regering wil de resultaten van het kerntakendebat en het bestuursakkoord ook bespreken in het Vlaams parlement. De leden van de commissie Binnenlandse Aangelegenheden ontvingen trouwens reeds alle teksten. Zij zijn ook beschikbaar op de website van de administratie. De verenigingen die de lokale besturen en de provincies vertegenwoordigen hebben zich ertoe verbonden de gemeente- en provincieraden degelijk te informeren.

1.4. Specifieke afspraken in het domein Binnenlandse Aangelegenheden

Vanuit mijn bevoegdheid als minister van Binnenlandse Aangelegenheden neem ik initiatieven om de volgende afspraken uit het bestuursakkoord te realiseren:

- In het gemeente- en provinciedecreet wordt het profiel van de overheidsniveaus opgenomen, zoals uitgetekend in de werkgroep bestuurszaken;
- Mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden fungeert als aanspreekpunt voor de relaties met de vertegenwoordigers van de lokale besturen en de provincies;
- De omzendbrief lokale effectrapportering wordt aangepast, zoals afgesproken binnen de werkgroep bestuurszaken;
- De definities voor schuldheroschikking en financieel evenwicht worden in overleg met de drie partners herbekeken. Hier verwijs ik naar de uitvoering van het gemeente- en provinciedecreet;
- Er komt een verslag over de uitoefening van het toezicht;
- Vlaanderen, de lokale besturen en de provincies starten onderzoek naar de opgelegde taken en eigen taken van gemeenten en provincies, met inbegrip van de berekening van de kostprijs;
- Voorbereiding decreet op de erediensten (afgerond).

2. ORGANISATORISCHE AANPASSINGEN IN HET KADER VAN BETER BESTUURLIJK BELEID

Met haar project “Beter Bestuurlijk Beleid” werkt de Vlaamse regering aan een grondige herstructurering van haar eigen diensten. Niet alleen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap maar ook de Vlaamse Openbare Instellingen en Wetenschappelijke Instellingen worden erbij betrokken.

Beter Bestuurlijk Beleid wil de dienstverlening aan de burger verbeteren en de organisatie doorzichtiger maken. Daarom worden de bevoegdheidspakketten die voor de burger logisch samenhangen, samengebracht in dertien nieuw op te richten Vlaamse ministeries, waarvoor telkens slechts één minister verantwoordelijk is. Elk ministerie bestaat uit een departement en verzelfstandigde agentschappen. In het departement worden de beleidsondersteunende taken samengebracht. Beleidsuitvoerende taken kunnen ondergebracht worden in de agentschappen.

De administratie Binnenlandse Aangelegenheden wordt in het nieuwe ministerie van Bestuurszaken samen gebracht met de organisatie van de Vlaamse overheid zelf. Dat biedt de gelegenheid om de samenwerking tussen Vlaanderen en de lokale besturen en provincies te vergroten en ze beter in te passen in de Vlaamse bestuurlijke organisatie.

Inzake het hervormingsproject “Beter Bestuurlijk Beleid” verwijs ik naar mijn beleidsbrief “Ambtenarenzaken”.

HOOFDSTUK 3: DE FINANCIERING VAN DE LOKALE BESTUREN

1. VERHOOGDE ZORG VOOR DE LOKALE FINANCIËN

Goed besturen is niet mogelijk zonder voldoende financiële mogelijkheden. De Vlaamse regering is zich terdege bewust van de moeilijke financiële toestand van de lokale besturen. De gemeenten ervaren in toenemende mate de gevolgen van de verschillende hervormingen van de laatste jaren: de vrijmaking van de energiemarkten, de fiscale hervorming op het federale niveau, de hervorming van de politie. De Vlaamse regering deelt de bezorgdheid van de gemeenten en behoudt een permanente aandacht voor hun financiële leefbaarheid.

Gedurende deze legislatuur heeft de Vlaamse overheid aanzienlijke inspanningen geleverd voor de ondersteuning van de lokale financiën. Die komt in de eerste plaats tot uiting via de bijzondere groei van de middelen van het gemeentefonds, gekoppeld aan de integratie van het investeringsfonds en het waarborggedeelte van het sociaal impulsfonds. Door die samenbundeling van de vroegere fondsen bekomen de gemeenten sneller de middelen vanuit de Vlaamse begroting dan vroeger het geval was en beschikken ze bovendien over een volledige bestedingsvrijheid. De gemeenten beslissen zelf welke bedragen zij gebruiken voor hun lopende verrichtingen en welk deel zij overboeken naar de buitengewone dienst voor het realiseren van investeringen.

Wat de financiering van de OCMW's betreft bepalen de gemeenten en de OCMW's in onderling akkoord welk deel van het gemeentefonds dat rechtstreeks aan het OCMW wordt doorgestort. Bij gebrek aan een overeenkomst gebeurt een automatische doorstorting van 8% van het gemeentelijk aandeel.

De hervorming van het gemeentefonds met het decreet van 5 juli 2002 is zonder twijfel een cruciale hervorming ter ondersteuning van de gemeenten. Toch is de zorg voor goede financiën in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf. Het bestuursakkoord van 25 april 2003, gesloten als resultaat van het kerntakendebaat, bepaalt de uitgangspunten die gelden voor de financiële relaties tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten en provincies. Het basisprincipe is dat elke overheid die bevoegdheden uitoefent en daar de politieke verantwoordelijkheid voor opneemt, er ook op een herkenbare wijze de financiële verantwoordelijkheid voor draagt. De eigen fiscaliteit is de terechte basis van de financiering van provincies en gemeenten. Zij moeten tijdig de nodige maatregelen nemen om het evenwicht op hun begroting te handhaven en hun bevolking op een herkenbare wijze fiscaal aanspreken voor het beleid dat zij voeren.

Natuurlijk beseft de Vlaamse regering dat de gemeenten over voldoende mogelijkheden moeten beschikken om hun taken efficiënt te kunnen opnemen. Zij wil daarom een blijvend kader scheppen waarbinnen de gemeentelijke autonomie maximaal tot haar recht kan komen, maar ook een betere basis doen ontstaan om er ook draagkrachtig invulling aan te geven.

2. HET GEMEENTEFONDS

2.1. De groei van het gemeentefonds met 3,26% blijft hoog

De inspanningen van de huidige Vlaamse regering inzake de fondsen zijn aanzienlijk. In 1999, bij de start van de huidige legislatuur bedroeg het gemeentefonds 1.082.368.000 euro. Bij het in werking treden van het nieuwe gemeentefonds op 1 januari 2003 werd gestart met een dotatie van 1.542.979.000 euro, waarvan 228,3 miljoen afkomstig uit het investeringsfonds en het waarborggedeelte van het vroegere sociaal impulsfonds. Zonder rekening te houden met de integratie van deze beide fondsen, groeide het gemeentefonds aan met bijna 20% op 4 jaar tijd. Daarnaast werd in het decreet een groeimechanisme bepaald dat er voor moet zorgen dat het gemeentefonds welvaartsvast wordt gemaakt.

Het groeimechanisme houdt in dat voor de vaststelling van de dotatie van het gemeentefonds voor 2004, de middelen van het fonds gekoppeld worden aan de inflatie tussen maart 2002 en maart 2003, verhoogd met de geraamde reële groei van het bruto nationaal inkomen (BNI). De groeiraming van het BNI is deze zoals voorzien in de economische begroting die het Planbureau opstelt. De inflatie bedraagt 1,76 %. Het BNI, door het Planbureau bekendgemaakt voor het zomerreces, bedraagt 2,1 %. Dit betekent dat het gemeentefonds een groei zou kennen van 3,86%.

Met deze regeling inzake het evolutiemechanisme loopt het groeipad van het gemeentefonds theoretisch ook parallel met de middelen van de Vlaamse overheid, opgenomen in de financieringswet. In de praktijk is dat echter niet het geval. De middelen van de Vlaamse overheid zijn onderhevig aan bijstellingen van het BNI. Zo werd voor 2001 de aanvankelijke raming van het BNI door het Instituut voor de Nationale rekeningen teruggebracht van 2,5% naar 0,5%, wat een rechtstreeks gevolg heeft op de Vlaamse middelen. Dat geldt niet voor het gemeentefonds, waar enkel rekening wordt gehouden met de raming van het BNI bij de begrotingsopmaak.

Rekening houdend met de neerwaartse economische ontwikkelingen acht de Vlaamse regering een groeiraming van het BNI ten belope van 2,1% niet langer realistisch. De Vlaamse regering gaat daarom, voor de berekening van het gemeentefonds uit van een raming van de groei van het BNI van 1,5 %. In het ontwerpdecreet ter begeleiding van de begroting wordt daartoe de nodige bepaling ingeschreven.

De Vlaamse regering blijft vasthouden aan haar beleidsdoelstelling om het gemeentefonds welvaartsvast te maken, maar wenst anderzijds de mogelijkheden van de Vlaamse begroting niet te ondermijnen. Rekening houdend met de jongste economische vooruitzichten wordt een groei van het BNI van 1,5% realistisch geacht. Zij wijst erop dat de aldus bekomen groei van het gemeentefonds van 3,26% bij een inflatie van 1,76% hoger is dan de aangroei, gerealiseerd in het stelsel van de vroegere regeling, van toepassing voor de hervorming van het gemeentefonds vanaf 1 januari 2003.

Het gemeentefonds 2004 stijgt, zoals gesteld, ten opzichte van 2003 met 3,26% tot een bedrag van 1.593.281.000 euro bij een inflatie van 1,76%. De verhoging van de middelen bedraagt 50.302.000 euro.

Evolutie gemeentefonds tijdens lopende legislatuur

	gemeentefonds*	% stijging	inflatie
1999	1.297.486.399	100,0	103,0
2000	1.321.421.116	101,8	104,8
2001	1.357.759.545	104,6	107,1
2002	1.448.068.069	111,6	110,2
2003	1.542.979.000	118,9	110,9
2004	1.593.281.000	122,8	112,6

* tot en met 2002 gaat het om de som van gemeentefonds + investeringsfonds + waarborg SIF

Natuurlijk mag de procentuele groei van het gemeentefonds a rato van 3,26% niet doorgetrokken worden naar elk van de individuele besturen. In gemeenten met relatief beperktere financiële mogelijkheden (waaronder vaak de kleinere, landelijke gemeenten), is de groei veel hoger dan het algemeen gemiddelde. Anderzijds behouden de eerder rijkere gemeenten enkel de som van hun aandelen uit het vroegere gemeentefonds, investeringsfonds en sociaal impulsfonds. Deze toepassing van het decreet van 5 juli 2002 sluit aan op de afspraken uit het bestuursakkoord met de gemeenten: zij zijn vooral herverdelend, rekening houdend met de fiscale draagkracht en de centrumfunctie van de gemeenten.

In de individuele instructies aan de gemeenten voor de opmaak van de begrotingen voor 2004 is reeds rekening gehouden met de kredieten voor het gemeentefonds, bepaald in de Vlaamse begroting.

2.2. Spreiding van de uitbetaling van de aandelen

Het vernieuwde gemeentefonds, zoals ingesteld bij decreet van 5 juli 2002 heeft voor gevolg dat de gemeenten veel vroeger dan voorheen het geval was, kunnen beschikken over de middelen die zijn bekomen vanuit de Vlaamse begroting. De uitbetaling gebeurt immers via vier kwartaalvoorschotten, telkens uit te betalen in de eerste maand van het trimester. Na afloop van het jaar, in de maand januari, gebeurt de definitieve afrekening.

Wat het gedeelte betreft van het vroegere investeringsfonds (ongeveer 131,5 miljoen euro) kregen de gemeenten in het vroegere stelsel enkel een machtiging om de middelen te gebruiken, maar gebeurde de werkelijke doorstorting, afgezien van een voorschottenregeling, op basis van de vordering van de werkelijke investeringsuitgaven op het niveau van de gemeenten. De effectieve doorstorting vanuit de Vlaamse begroting, gebeurde bijgevolg met vertraging van soms een aantal jaren. De integratie van het investeringsfonds in het gemeentefonds legt daardoor een aanzienlijke bijkomende last op de Vlaamse uitgavenbegroting (ordonnanceringskredieten). Om die reden heeft de Vlaamse regering in 2003, ter gelegenheid van de invoering van het nieuwe stelsel, het gemeentefonds derwijze gesplitst dat het bedrag van 131.000.000 euro pas wordt doorgestort ter gelegenheid van de eindafrekening van het gemeentefonds voor 2003 (in casu in januari 2004).

Voor de gemeenten heeft die werkwijze geen negatieve invloed op de begroting. Zij kunnen op hun dienstjaarbegroting hun volledige aandeel inschrijven, zoals dat hun wordt meegedeeld op basis van de raming door de administratie. Op het vlak van hun thesaurie is er natuurlijk wel een effect: zij ontvangen een gedeelte van hun laatste kwartaalvoorschot 3 maanden later, samen met de eindafrekening.

Dit gedeeltelijke uitstel voor de thesaurie, ingesteld vanaf 2003, blijft in afgebouwde vorm doorlopen tot 2007 volgens een ritme dat vorig jaar reeds werd bepaald. Wanneer het uitstel met 131.000.000 euro in 2003 gelijk staat met 100%, dan geldt het uitstel in 2004 voor 80%, voor 60% in 2005, voor 40% in 2006 en voor 20% in 2007. Bij toepassing van deze decretaal vastgestelde regeling wordt, wat het jaar 2004 betreft, het vierde kwartaalvoorschot nog verminderd met 104.800.000 euro. Dat bedrag wordt in januari 2005 uitbetaald samen met de eindafrekening van het gemeentefonds 2004.

Het in de Vlaamse begroting 2004 ingeschreven ordonnanceringskrediet bedraagt bijgevolg: 1.619.481.000 euro (vastleggingskrediet van 1.593.281.000 euro verhoogd met de overdracht uit 2003 voor 131.000.000 euro en verminderd met 104.800.000 euro, te verrekenen in 2005).

2.3. Ondersteuning van de Steden

Naast het gemeentefonds heeft de Vlaamse regering, specifiek ter ondersteuning van leefbare en aantrekkelijke steden, een stedenfonds in het leven geroepen. Het stedenfonds is bestemd voor Antwerpen, Gent, de Vlaamse Gemeenschapscommissie te Brussel en de 11 zogenaamde centrumsteden.

De Vlaamse regering hanteert voor het stedenfonds eenzelfde decretale groei als die voor het gemeentefonds, in casu 3,86%. Die groei blijft behouden. Het stedenfonds 2004 bedraagt 103.807.000 euro.

Specifiek voor de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten werd via het Fonds voor de Financiering van Eenmalige Uitgaven (FFEU) bij de budgetcontrole 2003 reeds 12,5 mio euro extra voorzien. Daar bovenop wordt voor 2004 nogmaals 11,16 mio euro vrijgemaakt.

3. HET PROVINCIEFONDS

Zoals in het decreet van 29 april 1991 inzake het provinciefonds is bepaald, groeit het provinciefonds elk jaar aan, rekening houdend met de gezondheidsindex. In concreto betekent dit voor 2004 een aangroei met 1,35%. Het provinciefonds bedraagt daardoor 75.072.000 euro.

Net zoals reeds sinds 2003 het geval is voor het gemeentefonds, wenst de Vlaamse regering ook voor het provinciefonds het uitbetalingritme in de tijd te spreiden, zonder aan de berekening van het evolutiepercentage te raken. In concreto wordt de effectieve uitbetaling van een gedeelte van het provinciefonds voor een bedrag van 9.973.000 euro uitgesteld tot januari 2005. De betaling gebeurt samen met de eindafrekening van de aandelen voor 2004. Parallel met de regeling voor het gemeentefonds wordt eenzelfde operatie doorgevoerd tot en met 2009, met dien verstande dat elk jaar 20% minder wordt doorgeschoven.

Net zoals het geval is bij de gemeenten, heeft deze operatie geen invloed op de begrotingen van de provincies. Er is enkel een thesaurieverschuiving van 3 maanden voor het bedrag van de doorschuifoperatie.

4. DE LIBERALISERING VAN DE ENERGIEMARKTEN

In het kader van de vrijmaking van de energiemarkten, heeft de Vlaamse regering nauwgezet de problematiek opgevolgd met betrekking tot het koninklijk besluit dat op het federale niveau moet genomen worden ter compensatie van de inkomstenverliezen voor de gemeenten ten gevolge van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt, de zogenaamde “Elia-heffing”. Het standpunt van de Vlaamse regering is duidelijk: de compenserende bedragen moeten voldoende zijn om het verlies aan dividenden van de Vlaamse gemeenten op te vangen. De Vlaamse regering verwijst terzake naar de duidelijke tekst van de federale programmawet van 24 december 2002.

Ook het federale regeerakkoord stelt, aansluitend op de verklaring van de Eerste minister: “Ten einde de inkomsten van de gemeenten veilig te stellen zal in overleg met de gewesten een oplossing uitgewerkt worden om uitvoering te geven aan artikel 431 van de wet van 24 december 2002.”

De Vlaamse regering houdt het standpunt aan dat de belofte van de federale overheid ten spoedigste moet worden gehonoreerd. Met de federale regering is daarover een principieel akkoord bereikt, dat nog verder moet worden geconcretiseerd.

In afwachting van een definitieve regeling heb ik bij de gemeenten op voorzichtigheid aangedrongen. Dit houdt in dat zij wat de dividenden zelf betreft in hun begroting een realistische raming inschrijven, gebaseerd op informatie die zij bij hun intercommunale bekomen. Zodra de compensatieregeling definitief is, geef ik aanvullende instructies.

5. CROSS BORDER LEASE

Meerdere steden en gemeenten wensen gebruik te maken van nieuwe instrumenten voor het verwerven van financiële middelen voor hun bestuur. De zogenaamde “Cross Border Lease” is een complexe fiscaal-financiële techniek, die inhoudt dat lokale overheden een gedeelte van hun onroerend patrimonium voor een welbepaalde periode in concessie geven aan een buitenlandse (in concreto Amerikaanse) investeerder, die vervolgens het gebruiksrecht ervan opnieuw verleent aan het lokaal bestuur. In de periode van de verhuur staan de lokale besturen verder in voor het goed onderhoud en gebruik van de goederen. Het lokaal bestuur ontvangt een vergoeding voor die concessie. De buitenlandse contractant maakt met betrekking tot deze techniek gebruik van de mogelijkheden geboden door de fiscale wetgeving in zijn land, doordat de investeerder de economische eigendom van het onroerend goed verwerft.

Bij de beoordeling van de zogenaamde Cross Border Lease ga ik uit van de gemeentelijke autonomie. Ik verzet mij niet tegen deze verrichtingen, voor zover zij worden genomen met respect voor het recht. De gemeenten kunnen inzake deze complexe verrichtingen de beslissingen nemen die zij aangewezen achten met onderkenning van hun verantwoordelijkheden gedurende de looptijd van de contracten. Toch hanteer ik inzake deze nieuwe techniek het principe van de voorzichtigheid. Om terdege rekening te kunnen houden met opgedane ervaringen wens ik dat de contracten voorlopig worden beperkt tot de thematiek van het rioleringsstelsel. Pas na een evaluatie kan een uitbreiding naar ander patrimonium overwogen worden.

6. MEER AANDACHT VOOR PLANMATIG BESTUUR

Met de beleidskeuzes van het gemeente- en provinciedecreet staan deze besturen aan de vooravond van een belangrijke aanpassing van hun bestuurlijk management. Het lokale beleid zal opgebouwd worden vanuit een strategische visie die de gehele gemeentelijke bestuursperiode overspant. De bestuursovereenkomst, die het aantredend college na de vernieuwing van de gemeenteraden voorlegt, zal zijn vertaling vinden in een meerjarig beleidsplan, waarvan de begrotingen worden afgeleid.

In de begrotingsonderrichtingen heb ik opgeroepen om, ter voorbereiding van deze ingrijpende bestuurlijke vernieuwing, vanaf nu reeds ruime aandacht te besteden aan de bestaande meerjarenplanning. Uit een onderzoek van het Instituut voor de Overheid blijkt immers dat vele gemeenten dit onvoldoende hanteren als een beleidsinstrument, maar veeleer als een bijkomende verplichting. Zij vullen, na de opmaak van de begroting, het meerjarenplan in als was het een louter technische bijlage en zorgen ervoor dat die sluitend wordt door het aanpassen van de groeiparameters.

De studie toont de waarde aan van een beleid in een meerjarig perspectief. Bij een goed gebruik is de financiële meerjarenplanning een doelmatig instrument dat in de eerste plaats voor het bestuur zelf en voor de gemeenteraadsleden inzicht verstrekt in de aard en de omvang van de projecten, de dienstverlening en de financiële gevolgen van het gevoerde beleid.

7. GROEIENDE DRUK VAN DE LOKALE FISCALITEIT

7.1. Stijging van de aanslagvoeten en nieuwe belastingmateries

De fiscaliteit van de gemeenten staat de jongste jaren onder een niet aflatende druk. Dit is mede het gevolg van initiatieven die vreemd zijn aan het eigen gemeentelijk beleid, zoals de herstructurering van de politie, de fiscale hervorming, de liberalisering van de energiemarkt.

Deze ingrepen vertalen zich in een geleidelijke stijging van de gemiddelde aanslagvoeten van de beide basisbelastingen van de gemeenten: de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OV) en de aanvullende belasting op de personenbelasting (APB):

	2000	2001	2002	2003
APB	6,59	6,81	7,02	7,15
OV	1074	1169	1259	1294

De federale fiscale lastenverlaging zal ook de eerstvolgende jaren de basis van de APB verder aantasten. Om eenzelfde opbrengst te genereren zijn hogere aanslagvoeten nodig. Als enkel een gelijke gemeentelijke opbrengst wordt bekomen, betekent dat voor de burger geen belastingverhoging. Ik roep de bestuurders op om de burgers correct te informeren als zij tot een verhoging van de aanslagvoeten zouden besluiten door aan te geven in welke mate de genomen maatregel al dan niet een verhoogde opbrengst beoogt.

Bij de aanvullende personenbelasting is het gemeentelijk aandeel slechts een ondergeschikt deel van de totale belastinglast. Bij de onroerende voorheffing is dat het omgekeerde: het

gemeentelijk aandeel is gemiddeld 13 keer groter dan de gewestelijke basisheffing.

In het voormeld bestuursakkoord van 25 april 2003 is overeengekomen dat de Vlaamse overheid zal onderzoeken in hoeverre gemeenten en provincies zelf kunnen instaan voor de inning van de opcentiemen op de onroerende voorheffing. Deze taak kadert in de responsabilisering van deze besturen. Daarbij moet vanzelfsprekend ook aandacht gaan naar de kosten die een gefragmenteerde inning tot gevolg zal hebben.

Wij stellen vast dat de gemeenten in toenemende mate nieuwe belastingbronnen aanboren, rekening houdend met hun financiële noden. Terzake roep ik op tot voorzichtigheid.

- Er is de rendementsvereiste: een beperkte belastbare materie geeft vanzelf al kleinere te verwachten opbrengsten;
- Het beleid van de hogere overheid kan beperkingen inhouden inzake sommige belastingen. Ik verwijs terzake bijvoorbeeld naar de forfaitaire huisvuilbelasting, gerelateerd aan het milieu- en afvalbeleid.

7.2. Het kadastraal inkomen: niet langer een grondslag voor lokale belastingen ?

In een aantal gevallen ontstaat ook rechtsonzekerheid ten gevolge van juridische betwistingen. Zo vernietigde het zogenaamde arrest Lanaken nr. 117.154 van de Raad van State van 18 maart 2003 de algemene gemeentebelasting voor de dienstjaren 1995 tot 2000 van de gemeente Lanaken, wegens strijdigheid met artikel 464, 1° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen. Dit artikel verbiedt o.m. de heffing van opcentiemen of gelijkaardige belastingen op de grondslag of het bedrag van het kadastraal inkomen (KI). In tegenstelling tot de andersluidende conclusie in het arrest van 3 april 1990 komt de Raad van State nu tot de conclusie dat dit artikel niet toelaat om het kadastraal inkomen te hanteren als berekeningsgrondslag in gemeentebelastingen, andere dan de opcentiemen op de onroerende voorheffing.

Dit heeft uiteraard zware financiële gevolgen voor de gemeente Lanaken die zich genoodzaakt ziet miljoenen inmiddels onverschuldigd geworden, maar betaalde belastingen terug te betalen. De gevolgen van het arrest reiken echter nog veel verder: de door de Raad weerhouden vernietigingsgrond stelt immers ook de wettelijkheid in vraag van alle gemeentebelastingen die het KI als berekeningsgrondslag nemen, en dat aantal was, sinds het arrest van 1990, vrij groot geworden. Het KI is immers een gemakkelijk hanteerbaar onderscheidingscriterium dat tevens een vrij goede indicatie voor draagkracht en vermogen biedt.

Met mijn omzendbrief van 25 april 2003 heb ik de gemeenten, zeer kort na de feiten, kunnen wijzen op de gevolgen van dit arrest en op de te nemen maatregelen. Deze komen er onder meer op neer dat de gemeenten nog voor het dienstjaar 2003 zullen moeten zorgen hetzij voor een algemene gemeentebelasting met alternatieve criteria, hetzij voor verhoging van andere of invoering van nieuwe belastingen.

De Vlaamse regering ondersteunt de bekommernis van de gemeenten terzake. Op 9 mei 2003 keurde zij een voorontwerp van decreet goed tot wijziging van artikel 464, 1° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, dat ertoe strekt terug te keren naar de vorige interpretatie van dit artikel. Op die manier zullen de gemeenten niet overhaast moeten zoeken naar nieuwe belastinggrondslagen.

Het kadastraal inkomen is daarenboven een geschikter onderscheidingscriterium dan de forfaitaire belasting om de draagkracht van de belastingplichtigen binnen de gemeente te onderscheiden, maar is dus momenteel onwettig bevonden. De ontwerptekst ligt voor advies bij de Raad van State. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat een aanpassing nog tijdig zal kunnen gebeuren. Het zoeken naar vervangende belastingen mag dan ook niet langer uitgesteld worden.

Vanuit mijn bevoegdheid als toezichhoudende overheid is het mijn opdracht te waken over de wettigheid van de gemeentelijke belastingverordeningen. Bij de uitoefening hou ik maximaal rekening met het grondwettelijk verankerd principe van de gemeentelijke autonomie, zeker op fiscaal vlak. Ik verwijs terzake naar het bestuursakkoord, als resultaat van het kerntakendebat. Ik roep de gemeentebestuurders wel op erover te waken dat zij een goed onderscheid behouden tussen de fiscale bevoegdheid en het opleggen van maatregelen die in feite het karakter hebben van een straf. Dit past niet in een rechtsordening die gebaseerd is op het principe van de scheiding der machten en biedt onvoldoende rechtsbescherming aan de burger.

Als ondersteuning inzake de complexe fiscale problematiek, wens ik de gemeenten overzichtelijk te informeren over de bestaande omzendbrieven en aanbevelingen. Ik heb daartoe op 26 mei 2000 deze richtlijnen samengebracht in één werkdocument. Ik neem mij voor om, nog vóór het eindejaar, de tekst hiervan te actualiseren en waar nodig aan te vullen.

HOOFDSTUK 4: PERSONEELSBELEID

1. SECTORALE AKKOORDEN EN PERSPECTIEVEN

Inzake het lokaal personeelsbeleid is de samenwerkingsovereenkomst van 7 juli 2000 een van de belangrijke realisaties van deze bestuursperiode. In tegenstelling tot voordien worden, naast de vakorganisaties, nu ook de werkgevers via hun verenigingen structureel betrokken bij de voorbereiding van sectorale akkoorden voor het personeel van de lokale besturen en de provincies. Dat is een belangrijke verworvenheid: de gemeenten en provincies nemen mee hun verantwoordelijkheid op voor de resultaten van het overleg, die zij op het terrein zullen toepassen. De Vlaamse regering waarborgt via de uitoefening van het toezicht, de correcte invulling van de sectorale akkoorden. Dat is bepaald in het samenwerkingsakkoord.

In dit hernieuwde onderhandelingskader kwamen reeds drie sectorale akkoorden tot stand. De Vlaamse regering neemt als sturende overheid steeds meer de rol op zich van bemiddelaar tussen de vertegenwoordigers van de lokale werkgevers en de representatieve vakorganisaties.

Daarnaast ondersteunt de Vlaamse overheid in het sociaal overleg de inhoudelijke vernieuwing van het personeelsbeleid en de verbetering van de interne en externe mobiliteit. Deze inhoudelijke accenten vormen de rode draad in de sectorale akkoorden 1999-2001 en 2002.

In het akkoord 1999-2001 is in een afzonderlijk onderdeel ruime aandacht besteed aan de verloning van de maatschappelijk werkers zoals gevraagd door het Vlaams parlement met een resolutie van 10 juli 2001.

In beide sectorale akkoorden is ook aandacht besteed aan de cumulatieve financiële gevolgen van de akkoorden enerzijds en de zware last van de politiehervorming anderzijds. Ook dit komt tegemoet aan de moties van het Vlaams parlement over dit onderwerp.

De Vlaamse regering waakt er verder over dat de sectorale afspraken over financiële voordelen voor het personeel binnen de grenzen blijven van de financiële draagkracht van de lokale besturen. Binnen deze stringente marges zijn niettemin voor het personeel én voor het personeelsbeleid interessante en stimulerende afspraken gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de toekenning van diverse extralegale voordelen en de forfaitaire verhoging van de eindejaarstoelage.

De Vlaamse regering ondersteunt actief de implementatie van de sectorale akkoorden. Ze doet dit expliciet via de uitoefening van haar toezicht. Daarnaast doet ze dit ook door middel van diverse begeleidingsinitiatieven. Zo verstrekt mijn administratie regelmatig gegevens over de toepassing van de opeenvolgende sectorale akkoorden en ondersteunt zij de lokale overheden bij de implementatie van de akkoorden met infosessies en/of publicaties.

Ik verwijs in dit verband bijvoorbeeld naar de brochure met een coördinatie van de sectorale akkoorden sinds de 'Algemene weddenschaalherziening en gemeenschappelijke krachtlijnen voor een samenhangend personeelsbeleid in de lokale en regionale besturen'. Daarin zijn de opeenvolgende akkoorden tussen 1993 en 2002 verwerkt en gecoördineerd en komt de

inhoudelijke modernisering van het personeelsbeleid duidelijk naar voor, met name op het vlak van personeelsselectie, toegangsvoorwaarden tot de functies, vorming en evaluatie.

Op 12 mei 2003 sloten de vakorganisaties en de vertegenwoordigers van de werkgevers het sectoraal akkoord 2003-2004 voor het personeel van de lokale en provinciale besturen. Dit akkoord, waarvoor de besprekingen tegen de achtergrond van de financiële onzekerheid van de lokale overheden moeizaam verliepen, bevat de geleidelijke verhoging van het vakantiegeld vanaf het jaar 2004. Tussen 2004 en 2006 zal het vakantiegeld in fases verhogen om uiteindelijk, zoals bij de andere overheden, 92 % van een maandsalaris te bedragen. Het akkoord werd zo opgevat dat personeelsleden van de lagere niveaus in de administratie dit percentage eerder zullen bereiken dan personeelsleden van de hogere niveaus.

Met deze maatregel houden de lokale overheden inzake de arbeidsvoorwaarden gelijke tred met de andere overheden, maar ze doen dit wel volgens een geëigend parcours, dat rekening houdt met hun financiële mogelijkheden.

In het vooruitzicht van een gemeente- en provinciedecreet, waarvan de artikelen met betrekking tot het personeel aan de verplichte onderhandelingsprocedure zijn onderworpen, zijn voor het jaar 2004 geen bijkomende inhoudelijke sectorale afspraken gemaakt. Het is duidelijk dat de sociale partners van de lokale sector in de toekomst uitgebreid gevat zullen worden door de besprekingen over een toekomstige rechtspositieregeling voor het personeel.

2. JOBPUNT VLAANDEREN

Het toenemend aantal vennoten van Jobpunt bij gemeenten en OCMW's bewijst het succes van de formule van de geobjectiveerde werving en bevordering van het personeel gesteund op gedegen competentieprofielen. Jobpunt zal in de toekomst nog meer lokale besturen proberen te overtuigen van dit succes. Het is immers de hoeksteen van een gedegen HRM-beleid.

Jobpunt zal in de geplande veranderingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid een belangrijke rol toebedeeld krijgen in het wervingsbeleid van de Vlaamse overheid. Het is mijn overtuiging dat ook de lokale besturen hierbij betrokken moeten worden.

3. DECREET INZAKE DE TOEGANG VAN ALLOCHTONEN TOT DE LOKALE ARBEIDSMARKT

Op 18 juli 2003 verleende de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan een voorontwerp van decreet waardoor meer mogelijkheden ontstaan voor allochtonen om toegang te krijgen tot (statutaire) betrekkingen in Vlaamse openbare diensten, waaronder ook de lokale besturen en de provincies. Het voorontwerp van decreet wordt thans onderworpen aan de adviesprocedure, waarna het bij het Vlaamse parlement ingediend kan worden.

Krachtens artikel 10 van de Grondwet, kunnen enkel Belgen benoemd worden tot ambtenaar, behoudens uitzonderingen bepaald bij wet of decreet. Ingevolge de Europese regelgeving inzake het vrij verkeer van werknemers binnen de Europese Economische Ruimte, moet het Grondwetsartikel reeds zo gelezen worden, dat onderdanen van andere lidstaten benoemd kunnen worden tot ambtenaar. Het nieuwe voorontwerp van decreet heeft tot doel voor bepaalde functies mogelijk te maken dat ook personen die niet de nationaliteit hebben van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte kunnen aangeworven worden. Op die wijze

kan het personeelsbestand van zowel de Vlaamse overheid als van de lokale besturen en de provincies een getrouwere afspiegeling vormen van de samenstelling van de bevolking in Vlaanderen. Functies die rechtstreeks of onrechtstreeks een deelname inhouden aan de uitoefening van het openbaar gezag of die werkzaamheden omvatten die verband houden met de bescherming van de algemene belangen van de Vlaamse overheid, worden uitgesloten.

HOOFDSTUK 5: ONDERSTEUNING VAN EEN KWALITEITSVOL LOKAAL BESTUUR

1. VORMINGSCENTRUM VOOR LOKALE BESTUREN

1.1. Opdracht van het vormingscentrum

Permanente vorming en opleiding is een onmisbare hefboom om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en op peil te houden. Uit vele contacten blijkt de nood aan goede informatie over opleidingen, afgestemd op de lokale besturen. Vanuit die bezorgdheid heb ik begin 2002 een “Vormingscentrum voor Lokale Besturen” opgericht binnen de administratie Binnenlandse Aangelegenheden.

Het centrum wil een motor zijn voor de organisatie, de ondersteuning en de promotie van gerichte en kwaliteitsvolle vorming voor mandatarissen, ambtenaren en het topkader van de lokale besturen. De behoefte aan vorming is groot. Het vormingscentrum wil actief meewerken aan de uitbouw van een vormingsbeleid voor de lokale besturen en wil ervoor zorgen dat dit aanbod actueel blijft, van een hoog niveau is en niet vervalt in losse initiatieven.

De topics van de vormingsinitiatieven houden verband met de bestuurlijke organisatie van de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, provincies, intercommunales en districten). Het centrum legt zich niet toe op specifieke inhoudelijke materies, zoals brandweer, welzijn, veiligheid,... Daarvoor kunnen de lokale besturen terecht bij de vormingscentra die daarin gespecialiseerd zijn.

Het vormingscentrum streeft drie doelstellingen na:

- de vormingsinitiatieven voor de lokale besturen, waaraan de administratie Binnenlandse Aangelegenheden financiële ondersteuning biedt, samenbrengen in het centrum;
- de kwaliteit van het vormingsaanbod bewaken en dit in overleg met de doelgroep;
- kwaliteitsvolle vormingsinitiatieven ondersteunen en promoten bij de doelgroep.

Het centrum wil vormingsinitiatieven ondersteunen voor drie doelgroepen:

- de lokale mandatarissen: mandatarissen van gemeenten, OCMW's, provincies, intercommunales en districten;
- de lokale ambtenaren: statutaire en contractuele ambtenaren van gemeenten, OCMW's, provincies, intercommunales en districten;
- de lokale topambtenaren: leidinggevende ambtenaren van gemeenten, OCMW's, provincies, intercommunales en districten. Het gaat hier niet alleen over de gemeentesecretaris, maar ook over diensthoofden van de gemeentelijke diensten. Alle leidinggevende ambtenaren kunnen deelnemen aan de vormingsinitiatieven.

1.2. Opleidingen die ondersteund werden vanuit het centrum

1.2.1. Voor topambtenaren

Voor 2002:

Vlekho	Nieuwe OCMW-beleidsinstrumenten
Vlekho	Nieuwe OCMW-beleidsinstrumenten (bis)
Vlekho	NOB afsluiting
Vlekho	nieuwe gemeenteboekhouding
WIVO	management in lokale besturen

Voor 2003:

Vlekho	NOB afsluiting (bis)
Vlekho	auditgebeuren in de openbare sector
VVSG	ontwikkelingsmanagement bij de lokale overheid
VVSG	projectontwikkeling bij de lokale overheid
Amelior	executive manager in de lokale overheidsadministratie
Ascento	basisvaardigheden voor de overheidsmanager
Imerius	overheidsopdrachten – aandachtspunten
Imerius	overheidsopdrachten – studiedag

1.2.2. Voor ambtenaren

De vijf Vlaamse provincies hebben een jaarprogrammatische ingediend, die door het betreffende adviescollege is geadviseerd.

1.2.3. Voor mandatarissen

Voor 2002:

Instituut voor de Overheid	Management en kwaliteit voor lokale mandatarissen
----------------------------	---

Voor 2003:

Instituut voor de Overheid	(Externe) communicatie voor lokale mandatarissen
VVSG	Lokaal personeelsbeleid : de sociale zekerheid in een notendop
VVSG	Lokaal personeelsbeleid : competentie management en functieweging
VVSG	Overheidsopdrachten lokale besturen : spelregels voor de lokale mandataris
VVSG	De rentabiliteit van e-government: ook zaak van lokale bestuurders
VVSG	Helder en overtuigend communiceren.
VVSG	Communicatietraining voor uitvoerende mandatarissen
VVSG	Intergemeentelijke samenwerking om lokaal beleid te versterken

1.3. Onderzoek naar vormingsbehoeften bij de lokale ambtenaren

Het vormingscentrum heeft eind 2002 een onderzoek georganiseerd om de vormingsbehoeften en –inzichten bij de lokale besturen in kaart te brengen.

Als belangrijkste resultaten stip ik aan:

- Bij de ambtenaren van de lokale besturen is er een grote interesse in vorming;
- Ambtenaren zijn vaak niet goed op de hoogte van het bestaande vormingsaanbod. Daarmee gelinkt ondervinden ze vaak moeilijkheden om een vorming te vinden die past bij hun behoeften;
- Er is nood aan een grote verscheidenheid aan vorming. De behoeften hangen samen met het niveau van de ambtenaar en met het beleidsdomein waarin hij of zij werkt;
- De ambtenaar verkiest een modulair opgebouwde vorming, boven een vaststaand programma;
- Liefst volgt hij vorming buitenshuis, tijdens de week en overdag, op een locatie die vlot met het openbaar vervoer bereikbaar is;
- Uit een bevraging van de leidinggevende ambtenaren blijkt wel dat zij moeilijkheden kunnen hebben om de continuïteit van de dienstverlening te garanderen wanneer medewerkers op vorming zijn. Zij wensen dat de opleiding, gevolgd door hun medewerker, onmiddellijk rendeert en op één of andere manier meetbaar is.

De administratie informeert de initiatiefnemers van vormingsinitiatieven van de resultaten van deze bevraging, zodat zij er rekening mee kunnen houden bij de programmatie. Het ontwikkelde instrument is ook dienstig voor een bevraging van de mandatarissen en de topambtenaren van de lokale besturen.

2. CONFERENTIE OVER DE KWALITEIT IN OVERHEIDSDIENSTEN

Op 12 en 13 november 2003 heeft op de Heizel in Brussel de tweede Belgische conferentie plaats over de kwaliteit van de overheidsdiensten. De tweejaarlijkse conferentie kadert in een ruimer project van de Europese commissie en de federale overheid, waaraan ook de gewesten en gemeenschappen, de lokale besturen en provincies hun medewerking verlenen. De bedoeling van het initiatief is stimulansen te geven aan overheidsdiensten om op een systematische wijze te werken aan de kwaliteit van hun dienstverlening.

Daartoe is het Common Assessment Framework (CAF) ontwikkeld. Dit is een instrument voor zelfevaluatie, specifiek afgestemd op overheidsdiensten en is gebaseerd op het beter bekende EFQM-model.

Als Vlaams minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden steun ik dit initiatief ten volle en spoor de lokale besturen aan om stelselmatig te werken aan de uitbouw van een kwaliteitsbeleid. Mijn administratie werkt mee aan de organisatie van de conferentie en heeft in dit verband ook meegewerkt aan infosessies voor de gemeenten. Geselecteerde voorbeelden van goede praktijken worden voorgesteld op de kwaliteitsconferentie.

HOOFDSTUK 6: INFORMATIE EN COMMUNICATIE

1. DE ADMINISTRATIE OP HET INTERNET

De administratie Binnenlandse Aangelegenheden heeft sterk geïnvesteerd in informatie over en communicatie met de lokale besturen. Haar informatiepakket op het internet bevat onder meer:

- De wetgeving en de omzendbrieven inzake lokale besturen;
- Arresten van de Raad van State;
- Financiële informatie uit de gemeenterekeningen;
- De ramingen van de gemeentelijke aandelen in de fondsen;
- De sectorale akkoorden voor het personeel van de lokale besturen;
- De intergemeentelijke samenwerking, gekoppeld aan een geo-loket;
- Modellen van gemeenteraadsbesluiten, modellen van bestekken, van verslagen, van briefwisseling in verband met overheidsopdrachten;
- De adviezen van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur;
- De acties van het vormingscentrum voor lokale besturen;
- De procedures bij onteigeningen door gemeenten;
- Info inzake het kerntakendebat;
- Het tijdschrift BinnenBand in pdf-formaat;
- Een infoloket met de adressen van gemeenten en OCMW's en de samenstelling van gemeenteraden en colleges van burgemeester en schepenen.

In het laatste kwartaal van 2003 zal de vernieuwde website van de administratie online gaan met nadruk op doorzichtigere structuur, zodat de gebruiker sneller de gewenste informatie terugvindt. De nieuwe website zal ook beter aansluiten bij de nieuwe Vlaamse portaalsite.

Op de vernieuwde website zal de financiële informatie van de gemeenten, gebaseerd op de gemeenterekeningen van het laatst beschikbare jaar, ontsloten worden via een geo-loket.

2. BINNENBAND

“BinnenBand”, het informatieblad van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden, is aan zijn achtste jaargang. De oplage bedraagt momenteel 6.100 exemplaren. Het blad verschijnt tweemaandelijks, met uitzondering van de vakantieperiode, en wordt kosteloos ter beschikking gesteld aan de gemeenten, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de gemeentebedrijven, de provinciebesturen, de OCMW's, de openbare bibliotheken en de Vlaamse administraties.

3. PUBLICATIES

Onder meer ter gelegenheid van nieuwe of gewijzigde regelgeving, of in functie van de actualiteit publiceert de administratie ook beleidsondersteunende brochures of studies, waarvan de recentste zijn:

- Onderzoek naar de vormingsbehoeften van ambtenaren in lokale besturen,

- vormingscentrum voor lokale besturen;
- Stadsmonografieën van Gent, Genk, Kortrijk, Antwerpen en Leuven (juni 2003) in opdracht van het project ‘Thuis in de stad’;
  - De Administratie Binnenlandse Aangelegenheden: de Vlaamse administratie voor de lokale besturen en de provincies;
  - Algemene weddenschaalherziening en gemeenschappelijke krachtlijnen voor een samenhangend personeelsbeleid in de lokale en regionale besturen: gecoördineerde krachtlijnen tot en met het sectoraal akkoord 2002;
  - Jaarverslag van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur 2002;
  - De kerntaken van de verschillende overheden (februari 2003): studie in opdracht van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur;
  - Het administratief toezicht op de gemeenten en de politiezones (februari 2003);
  - Het administratief toezicht op de provincies (februari 2003);
  - De Gemeentefinanciën 2002, tweejaarlijks rapport;
  - Stadsmonografieën van Brugge, Mechelen en Hasselt (juli 2002) in opdracht van het project ‘Thuis in de stad’;
  - Naar een optimale verhouding tussen gemeente en OCMW: studie in opdracht van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur.

4. DEELNAME AAN DE VVSG-TREFDAG OP 26 NOVEMBER 2003

De Vlaamse overheid verleent een ruime medewerking aan de VVSG-trefdag. Zij organiseert een infomarkt met medewerking van verschillende Vlaamse administraties, afdelingen en instellingen die een dienstverlening voor de lokale besturen organiseren.

De administratie Binnenlandse Aangelegenheden werkt ook mee aan drie workshops, waarin volgende thema's worden behandeld:

- een nieuw financieel instrumentarium voor de gemeenten;
- evaluatie van personeel en competentie management in lokale besturen;
- vormingscentrum voor lokale besturen: voorstelling van de resultaten van de behoeftedetectie bij lokale ambtenaren.

HOOFDSTUK 7: ONDERZOEK EN ADVIES

1. STEUNPUNT BESTUURLIJKE ORGANISATIE VLAANDEREN

Sedert 1 oktober 2001 is het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen actief. Het Steunpunt heeft als missie om op basis van wetenschappelijk onderzoek de beleidsvoorbereiding, uitvoering en evaluatie te ondersteunen van de voor Vlaamse openbare besturen relevante problemen. Volgende onderzoeksdomeinen worden verder uitgebouwd: bestuurlijke relaties, beleid, human resources management, financieel overheidsmanagement, e-government, veranderingsmanagement, indicatoren en monitoring en fiscaliteit. Het Steunpunt is een consortium van het Instituut voor de Overheid (K.U. Leuven), de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Gent en de Hogeschool Gent. Op 17 juni 2003 werd het eerste jaarboek van het Steunpunt voorgesteld.

Naast de structurele onderzoeksprogramma's is in 2002 beleidsondersteunend onderzoek verricht met betrekking tot twee actuele thema's. In het onderzoek "Financiële meerjarenplanning van de gemeenten" is nagegaan in welke mate de gemeentebegrotingen afgeleid zijn van het financieel beleidsplan. De bedoeling van deze analyse is de voorspellende kracht van het beleidsplan in kaart te brengen. Op basis van deze analyse wordt een verbeteringsstrategie uitgewerkt naar de gemeenten. Zij zal mee gestalte krijgen in het Vlaams gemeentedecreet.

Daarnaast is een draagvlakanalyse uitgevoerd van de belangrijkste keuzes in het nieuw Vlaams gemeentedecreet. De analyse bestaat uit twee delen: een survey bij 1000 respondenten (alle burgemeesters en secretarissen, een steekproef van 400 gemeenteraadsleden of schepenen) en een kwalitatieve bevraging van lokale mandatarissen en ambtenaren. De draagvlakanalyse leert dat de veranderingsbehoefte voor een nieuwe institutionele vormgeving van het lokaal bestuur gemengd is, afhangt van de thematiek en van de bevraagde groepen van het lokaal bestuur.

Voor wat betreft 2003 zullen binnenkort drie kortlopende onderzoeksopdrachten worden afgerond. Het onderzoek "De impact van bovenbestuurlijke beslissingen op de lokale fiscaliteit" wil een inzicht verwerven in de reacties van gemeenten op wijzigingen in de belastingbasis door hogere overheden. Daarnaast worden de effecten opgespoord van wijzigingen in de dotatiestructuur op de financieringsmix van de lokale overheden.

Het onderzoek "Naar een adequate implementatie van een monitoringsysteem voor het lokaal bestuur in Vlaanderen" streeft ernaar een omkadering te bieden voor de implementatiestrategie met betrekking tot dergelijk monitoringsysteem in Vlaanderen. Een pilootproject met de gemeenten van het Westhoekoverleg werd hiertoe opgestart.

Een derde project in 2003 betreft de problematiek van de beheersovereenkomsten. De beheersovereenkomsten staan niet alleen in het kader van het 'Beter Bestuurlijk beleid' centraal maar ook in het ontwerp van gemeentedecreet. Hoofddoel van dit onderzoek ligt in het operationaliseren van de verschillende fasen van de contractcyclus door het zoeken van en het aanreiken van checklists, gedragscodes en instrumenten.

2. HOGE RAAD VOOR BINNENLANDS BESTUUR

De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur bestaat sinds 22 november 1999. De Raad adviseert de Vlaamse regering en het Vlaams parlement.

Tijdens de voorbije werkjaren heeft de Hoge Raad een hele reeks adviezen en standpunten uitgebracht. De belangrijkste adviezen handelen over de beleidsnota's van de Vlaamse ministers, de problematiek van de regionalisering van de gemeente- en provinciewet, het subregionaal beleid en de voorontwerpen van decreet op de intergemeentelijke samenwerking, de hervorming van het gemeente- en stedenfonds en het gemeentedecreet. De Raad heeft ook een advies uitgebracht over het nut van het fusie-instrument voor de versterking van de bestuurskracht van de gemeenten en over de optimale verhouding tussen gemeente en OCMW. Dit laatste advies is ondersteund door een onderzoeksopdracht die is uitbesteed.

Het voorbije werkingsjaar heeft de Hoge Raad zich gebogen over het voorontwerp van provinciedecreet en de voorontwerpen van decreet betreffende het lokaal sociaal beleid en betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging. In 2003 is ook het onderzoek gepubliceerd naar de kerntaken van de verschillende overheden. Op basis hiervan is eveneens een advies uitgebracht. Tot slot heeft de Raad zijn standpunt bepaald inzake de krachtlijnen voor een kiesdecreet voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen en bracht hij advies uit over het kiessysteem voor de provincieraadsverkiezingen. De Hoge Raad gaf ook advies over het voorontwerp van decreet op de eredienssen en het ontwerp van decreet betreffende de openbaarheid van bestuur.

Op 29 april 2003 is het jaarverslag 2002 aan het Vlaams parlement voorgesteld. Daarbij is duidelijk gemaakt dat de Hoge Raad een vaste plaats heeft verworven in het beleidsveld.

Naar de toekomst toe zal de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur omgevormd worden tot de strategische adviesraad voor Bestuurszaken. Deze hervorming past in het project Beter Bestuurlijk Beleid. De door de Raad te adviseren onderwerpen zullen ruimer zijn dan vandaag het geval is en betrekking hebben op het geheel van het overheidsmanagement, op de bestuurlijke organisatie van de Vlaamse, de provinciale en de lokale overheid en hun interbestuurlijke relaties. Rekening houdend met die ruimere opdracht wordt ook de samenstelling van de Raad aangepast. Naast 4 tot 6 vertegenwoordigers van VVSG en VVP, zullen 10 tot 12 onafhankelijke deskundigen aan de besprekingen deelnemen.

De Hoge Raad zette zijn visie hieromtrent uiteen tijdens een hoorzitting in de Commissie Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken van het Vlaams parlement. Uiteraard zal dit dossier met buitengewone aandacht verder worden opgevolgd.

DEEL 3: STEDENBELEID

INLEIDING

Het gaat met onze steden de goede kant op. Het verhaal van kommer en kwel dat de voorbije jaren de bovenhand haalde lijkt vandaag achterhaald. Het tij is aan het keren. Steden pakken uit met stijgende bevolkings- en dalende criminaliteitscijfers. De media staan bol van bruisende stedelijke activiteiten. Speciale stadskaternen volgen de stedelijke ontwikkelingen op de voet. Met vernieuwende en experimentele wooninitiatieven in de stadskernen willen weekendbijlages de aantrekkelijkheid van de stad in de verf zetten.

Het is merkwaardig hoe de beeldvorming rond onze steden op enkele jaren tijd fors aan het veranderen is. Waar in de jaren tachtig en negentig vooral de problematiek van achterstelling en kansarmoede de beeldvorming beheersten, komt de focus nu te liggen op de immense kansen die steden te bieden hebben, ... voor wie er woont, wie er werkt, shopt of er zijn vrije tijd wil doorbrengen.

Het zou van een immense grootspraak getuigen indien we deze omslag als het resultaat van het gevoerde beleid zouden afschilderen. Wel stellen we vast dat onze doelstellingen blijkbaar juist zaten en onze instrumenten een aantal positieve ontwikkelingen in de steden mee hebben versterkt.

In het regeerakkoord stond dat ‘het stedenbeleid in de eerste plaats de stadsvlucht een halt moest toeroepen’ én dat ‘dat stedenbeleid de steden aantrekkelijker en leefbaarder moest maken’. Men kan gerust stellen dat de instrumenten die de voorbije jaren werden ontwikkeld hier allen op hebben ingespeeld.

Meer dan ooit is ondertussen echter duidelijk geworden dat Stedenbeleid een constante bekommernis van de Vlaamse overheid moet blijven. Uit de cijfers van de stedelijke monografieën blijkt duidelijk dat steden ook vandaag nog heel wat achterstelling en kansarmoede blijven aantrekken en dat dualiseringstendenzen zich binnen de steden verder doorzetten. De aandacht dient echter verder te gaan en het beleid zal zich de komende jaren nog meer dan in het verleden moeten toespitsen op de globale verstedelijking waarmee we vrijwel in heel Vlaanderen geconfronteerd worden. Bestuurlijke en ambtelijke grenzen verliezen aan betekenis en verstedelijkingsfenomenen zetten zich steeds verder in heel Vlaanderen door. Om beter zicht te krijgen op deze ontwikkelingen hebben we twee jaar terug een task force aan het werk gezet die eind november de resultaten van haar denkwerk heeft voorgesteld. Daaruit kan een programma gedistilleerd worden.

HOOFDSTUK 1 : REALISATIES STEDENBELEID

1. AANZETTEN TOT EEN GEÏNTEGREERD EN COMPLEMENTAIR STEDENBELEID.

1.1 Stadsvernieuwingsprojecten

Op basis van het decreet houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten van 22 maart 2002 en het uitvoeringsbesluit van 5 juli 2002 lanceerde de Vlaamse regering een oproep aan de steden om stadsvernieuwingsprojecten in te dienen. Het uitvoeringsbesluit voorziet in twee fasen. In een eerste fase kunnen steden en de VGC conceptnota's indienen. De conceptnota's worden beoordeeld door een multidisciplinaire jury die een voorstel van shortlist aan de Vlaamse regering voorlegt. In een tweede fase dienen de steden voor de geselecteerde projecten uit de shortlist een gedetailleerd dossier in.

In totaal werden door 31 steden 43 projecten ingediend.

Op advies van een externe jury legde de Vlaamse regering op 7 februari 2003 een shortlist met negen projecten en twee reserveprojecten voor Antwerpen en Gent vast. De betrokken steden moesten tegen eind september 2003 een volledig dossier in dienen waarna de Vlaamse regering de subsidiëring vastlegt.

Volgende projecten werden opgenomen op de shortlist:

Rangorde	Stad en projecttitel
1	Sint-Niklaas: Stationsomgeving
2	Leuven: Ontwikkelen van de Centrale Werkplaatsen tot stedelijk woongebied
3	Gent: Zuurstof voor de Brugse Poort
4	Kortrijk: Buda-eiland kunsteneiland
5	Eeklo: Stassano en de Melkweg
6	Brugge: De Nieuwe Molens
7	Vilvoorde: Watersite
8	Hasselt: Stationsomgeving
9	Antwerpen: Inrichting buitenruimte Museum aan de Stroom

Voor Antwerpen en Gent werden volgende projecten als mogelijke reserve opgenomen:

Rangorde	Stad en project
10	Antwerpen: Het Schipperskwartier
11	Gent: De Nieuwe Voorhaven

De Vlaamse regering ging tevens in op het voorstel van de jury om een aantal steden een conceptsubsiëring toe te kennen. Voor deze ondersteuning komen die steden in aanmerking die reeds een potentieel strategisch sterk project indienden maar niet over voldoende planningscapaciteit beschikken om een stevige projectbasis en een innoverende projectvisie te

ontwikkelen. De ondersteuning slaat naast een gemeenschappelijk vormingsmoment op een individueel traject dat op maat van elke stad wordt uitgetekend. Op Vlaams niveau wordt de ondersteuning begeleid door een regieteam waarin o.a. vertegenwoordigers van de academische wereld, de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning en de Vlaamse Bouwmeester zitten. Per stad werd een lokaal begeleidingsteam opgesteld met o.a. twee door het regieteam aangeduide experts.

Dit lokaal begeleidingsteam onderzoekt op welke terreinen ondersteuning nodig is. Voor alle steden wordt alvast voorzien in een ontwerp bureau dat met de stad werkt aan een beter globaal concept voor het ingediende project. Daarnaast kan ook externe expertise worden aangetrokken rond publiekprivate samenwerking en participatie.

Op 13 juni 2003 werden volgende steden en projecten door de Vlaamse regering geselecteerd:

- Sint-Truiden: Stadsdeel Sint-Pieter en Minderbroedersbuurt;
- Aarschot: 's Hertogenmolens en Amer;
- Oudenaarde: De Ham;
- Aalst: Hefboomproject Watertorenwijk;
- Halle: Nederhem;
- Tongeren: Thuis in de stad;
- Ronse: Kwartier 'De Kloef';
- Tienen: Herontwikkeling oude Artilleriekazerne (We want fun & shopping in the city).

De begeleiding startte eind juni 2003 en loopt tot eind december 2003.

De procedure en selectie kwam uitgebreid aan bod in een gedachtewisseling in de commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid van 23 april 2003 (stuk 1674(2002-2003)-nr.1).

1.2 Het stedenfonds

Het decreet tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het stedenfonds dateert van 13 december 2002. Het uitvoeringsbesluit volgde op 17 januari 2003. Zoals voorzien in het decreet en het uitvoeringsbesluit werden in het voorjaar met de betrokken steden en de VGC onderhandelingen gevoerd ter voorbereiding van de beleidsovereenkomsten. Ondertussen werden alle beleidsovereenkomsten door de Vlaamse regering goedgekeurd. De beleidsovereenkomsten bevatten de wederzijdse engagementen tussen de betrokken stad, de VGC en de Vlaamse regering en dit voor vijf jaar. De trekkingsrechten voor 2003 zien er als volgt uit:

Stad	Trekkingsrecht €
Antwerpen	41.990.014
Gent	21.457.547
Aalst	1.691.153
Brugge	2.409.984
Genk	5.467.773
Hasselt	1.328.685
Kortrijk	1.833.790
Leuven	2.370.575

Mechelen	3.781.211
Oostende	4.134.015
Roeselare	1.056.683
Sint-Niklaas	1.328.510
Turnhout	996.361
VGC	10.060.700

Uit een eerste ruwe analyse van de beoogde maatschappelijke effecten die men via indicatoren zal opvolgen blijkt dat het wonen en woonomgeving het meeste voorkomt. De vrees dat de welzijnsthema's en de aandacht voor de buurten en wijken in het stedenfonds minder aan bod zouden komen blijkt niet te kloppen. Ook een aantal bestuurlijke accenten komen sterk aan bod.

Thema's	aantal indicatoren
welzijn en migranten	37
bestuur en beleid	34
wijk en buurt	31
cultuur, jeugd en sport	21
wonen en woonomgeving	57
mobiliteit en verkeersveiligheid	18
onderwijs en vorming	13
tewerkstelling	11
Gezondheid	3
Leefmilieu	3
Totaal	228

1.3 Stadsmonitor

De stadsmonitor is een instrument dat zal bestaan uit indicatoren die weergeven of de stad evolueert in een leefbare en duurzame richting. Deze monitor wordt ontwikkeld door het Centrum Duurzame Ontwikkeling van de Universiteit Gent en de Hogeschool Gent en dit in nauw overleg met de betrokken dertien Vlaamse centrumsteden.

De set van indicatoren is gebaseerd op een in overleg ontworpen visie. Deze visie bestaat uit doelen en intenties die duidelijk aangeven waar we met de steden naar toe willen. Alle relevante stedelijke activiteiten komen hierin aan bod: cultuur en vrije tijd, leren en onderwijs, natuurontwikkeling en milieuzorg, ondernemen en werken, recreatie, sport, toerisme en evenementen, veiligheidszorg, wonen, mobiliteit, zorg en opvang. Daarnaast worden een aantal sociale, fysieke en institutionele principes eveneens onderzocht.

Naast de aanmaak van de monitor wordt parallel in vier steden onderzocht of de stadsmonitor voldoende is aangepast aan de eigenheid van de stad en hoe de stadsmonitor bestuurlijk en organisatorisch best kon worden ingebed.

Bedoeling is dat iedereen die bij de ontwikkeling van de stad betrokken is (vb. stadsbestuur, Vlaamse overheid, bedrijven, middenveldorganisaties, stadsinwoners en stadsgebruikers) de

stadsmonitor gaat gebruiken. In het bijzonder wil dit instrument voeding geven aan strategische plannen en beleidsprogramma's van het stadsbestuur. De stadsmonitor heeft in geen geval als doel het stadsbestuur te evalueren.

Het voorbije jaar werd vooral gewerkt aan het formuleren van de gemeenschappelijke visie en de selectie van de indicatoren.

1.4 Stadsmonografieën

Een stadsmonografie geeft een synthetisch en gedetailleerd overzicht van de voornaamste statistieken over een stad en komt daarmee tegemoet aan een gebrek aan vergelijkend cijfermateriaal over de steden in Vlaanderen. De stad wordt gesitueerd ten opzichte van Vlaanderen in zijn geheel, de groep van de dertien Vlaamse centrumsteden en ten opzichte van een vergelijkbare stad.

De cijfers en statistieken uit diverse bronnen worden samengevat in één leesbaar document en de trends die daarin vervat zitten worden verduidelijkt via aangepaste grafieken, toelichtingen en synthetische beschrijvende statistiek.

De opmaak van de monografieën berust op een samenwerking tussen de cel Stedenbeleid (ABA) en de administratie Planning en Statistiek van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. SEIN (LUC) en OASeS (UFSIA) fungeren als externe onderzoeksinstituten.

De eerste reeks van stedelijke monografieën is voorgesteld op 4 juli 2002. Het betrof de steden Hasselt, Brugge en Mechelen. In juni 2003 werden de monografieën van Antwerpen, Gent, Kortrijk, Leuven en Genk voorgesteld. In het voorjaar van 2004 volgen de monografieën van Aalst, Turnhout, Roeselare, Oostende en Sint-Niklaas.

1.5 De “Thuis in de stad”-prijs

De Vlaamse regering reikt jaarlijks de "Thuis in de Stad"-prijs uit. Met deze prijs wil de Vlaamse regering steden bekronen voor innovatieve realisaties en geslaagde stadsvernieuwingsprojecten onder de aandacht brengen.

Er zijn twee categorieën. De prijs in categorie 1 bedraagt 125.000 euro en gaat naar een geïntegreerd infrastructureel project dat de stad zowel ruimtelijk als fysiek verandert en waarbij verschillende aspecten van stedelijkheid aan bod komen.

De prijs in categorie 2 bedraagt 25.000 euro en bekroont een niet-infrastructureel project waarbij een specifiek aspect of verschillende aspecten van stedelijkheid aan bod komen, zoals welzijn, onderwijs, werkgelegenheid, milieu, communicatie, participatie, IT, huisvesting, beter besturen,...

De ‘Thuis in de stad’ –prijs werd voor het eerst uitgereikt eind 2001.

In 2002 werden voor de prijs in categorie 1 drie projecten ingediend: de herwaardering van de omgeving van het De Coninckplein in Antwerpen, de renovatie van het voormalig brouwgebouw in de site Lamot en het stadsvernieuwingsproject Sas- en Bassijnwijk in Gent.

De externe jury wees de prijs toe aan het Antwerpse project o.m. omdat volgens haar “achter het project een krachtige stedelijke strategie zit en de stad in dit globale geïntegreerde project de regie stevig in handen hield, de inspanningen verder zette over meerdere jaren en consequent trouw bleef aan de globale basisvisie.”

In de categorie 2 werden tien projecten ingediend. De voorkeur van de jury ging naar Limite Limite, een project ingediend door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Het situeert zich in de Brabantwijk, een buurt gelegen aan het Brussels Noordstation op de grens van de gemeente Schaarbeek en Sint-Joost Ten Node. Deze buurt heeft door zijn ligging hoge potenties maar kampt anderzijds met een ernstige grootstedenproblematiek. Volgens de jury is “het project een sterk voorbeeld van netwerkvorming tussen de buurtbewoners, studenten, handelaars, het bedrijfsleven en (occasionele) gebruikers.”

Voor de “Thuis in de stad”-prijs 2003 werd de categorie 2 gereserveerd voor projecten die bestuurlijk vernieuwend zijn en betrekking hebben op de relatie tussen burgers of burgerinitiatieven en bestuur. Van deze projecten wordt verwacht dat ze vernieuwend zijn voor de participatiepraktijk en aantoonbare effecten hebben zowel voor het stadsbestuur als voor burgers of burgerinitiatieven. Zes projecten werden ingediend voor de categorie 1 en 4 projecten voor categorie 2. Ook in 2004 zal een ‘Thuis in de stad’-prijs worden uitgereikt.

2. AANZETTEN TOT EEN VLAAMS INCLUSIEF BELEID DOOR HET UITWERKEN EN OPVOLGEN VAN HET ACTIEPROGRAMMA STEDENBELEID

Op het Vlaamse niveau hebben alle ministers raakpunten met het Stedenbeleid: onderwijs, verkeer, welzijn, economie,... Om die reden heeft de Vlaamse regering bij het begin van de legislatuur een actieprogramma Stedenbeleid opgemaakt. Met de realisatie van dit programma worden tal van reguliere budgetten uit diverse beleidsdomeinen ingezet die de steden ten goede komen.

Het Actieprogramma bevat een dertigtal acties waarvan de voortgang opgevolgd wordt aan de hand van fiches. Deze vermelden de verantwoordelijke Vlaamse minister, geven de stedelijke dimensie aan, de indicatoren, het beoogde eindresultaat, de nodige middelen, de stand van realisatie en het verdere tijdsplan.

Uit de jongste evaluatie blijkt dat vrijwel alle fiches in uitvoering zijn.

3. ONTWIKKELEN VAN EEN TOEKOMSTVISIE OP STEDELIJKHEID – TASK FORCE EN WITBOEK STEDENBELEID

Op 18 december 2000 werd een task force Stedenbeleid geïnstalleerd met als opdracht een Witboek te realiseren met daarin een visie en beleidsaanbevelingen voor het Vlaamse stedenbeleid met een tijdshorizon van 15 à 20 jaar.

In een eerste fase werden rond veertien thema's basisteksten geschreven door de leden van de task force daarin bijgestaan door een klankbordgroep bestaande uit experts, ambtenaren van het stedelijke en het Vlaamse niveau en ervaringsdeskundigen. Volgende thema's kwamen aan bod: theoretisch kader en bevolkingsprojecties, mobiliteit, sociale cohesie, bestuurlijk beleid, intern stedelijk management, communicatiebeleid, wonen, relatie stedelijkheid en

criminaliteit, woonomgeving en publiek domein, werkgelegenheid, onderwijs, vrijetijdsbesteding in de stad, economisch draagvlak, financiën.

In het najaar 2001 werd rond elk van deze thema's een open workshop georganiseerd waaraan honderden geïnteresseerden deelnamen.

Tegen eind 2001 goten de leden van de Task Force de teksten in een definitiever versie, daarbij maximaal rekening houdend met de ideeën van de deelnemers. Eveneens werden drie aanvullende werkteksten opgemaakt rond gebiedsgericht natuurbehoud in een stedelijke en verstedelijkte omgeving, rond stedelijkheid, cultuur en moderniteit en een werktekst rond burgerbetrokkenheid en bewonersparticipatie.

In 2002 distilleerde de Task Force uit al het beschikbare materiaal een coherentie visie op stedelijkheid en stedenbeleid en onderzocht ze welke praktische maatregelen moeten genomen worden, in de diverse beleidsdomeinen en op de diverse niveaus, om de steden en het leven in de steden een nieuwe dynamiek te geven.

In de eerste helft van 2003 werkte een redactieraad, bestaande uit een aantal leden van de task force, het Witboek verder uit.

Het Witboek bestaat uit twee grote delen. De eerste drie hoofdstukken behandelen vooral de inhoud van het stedelijk beleid, de laatste twee beschrijven de praktijk van planning en de bestuurlijke vormgeving die uit die inhoudelijke keuzes voortvloeien.

- Hoofdstuk 1 is analytisch van aard en schetst de problemen en de perspectieven waarmee steden geconfronteerd worden en dit vanuit zes verschillende invalshoeken;
- Hoofdstuk 2 is een manifest, het grondplan van het boek dat de basiselementen bevat en een aantal kernbegrippen zoals rasterstad, stadsrepubliek, densiteit, duurzaamheid,...definieert. De keuzes worden toegelicht en in schema's gevat;
- Hoofdstuk 3 is bedoeld als naslagetekst, als toetsingskader voor strategische discussies in elke stad en op centraal beleidsniveau;
- Hoofdstukken 4 en 5 gaan over methodes van werken, de manieren van aanpakken, de vormgeving van planning en bestuur. Hoofdstuk 4 gebruikt vooral het register van de stedenbouw en van de planning, hoofdstuk 5 put meer uit het politologische en bestuurskundige arsenaal.

4. COMMUNICATIE EN SENSIBILISERING

Om de slaagkansen van het stedenbeleid te maximaliseren werd aandacht besteed aan een gepaste communicatie en sensibilisering van de bevolking. Via positieve beeldvorming zal de burger extra aangespoord worden om in de stad te blijven of er zich (opnieuw) in te vestigen.

4.1. 'Thuis in de stad' – campagne

De 'Thuis in de stad'- campagne is gestart in april 2001 en bestaat uit een consistent geheel van media- en PR- campagnes ter ondersteuning van het Vlaamse stedenbeleid. Het uitgangspunt is de beeldvorming rond steden te verbeteren door te focussen op de kansen en mogelijkheden die steden bieden. 'Thuis in de Stad' duidt erop dat Vlamingen zich thuis moeten kunnen voelen in de steden. Een communicatiebureau en een PR-bureau verzorgen de campagne.

Tijdens het voorjaar 2001 verscheen een eerste golf van advertenties met ‘Prominente Vlamingen’ in de voornaamste kranten en magazines. Vermits de campagne betrekking had op alle beleidsmateries werden ze telkens uitgewerkt in nauw overleg met de kabinetten van de betrokken ministers. Volgende thema’s kwamen in 2001 aan bod: renovatie stadswoningen, stadsbossen, Mode 2001 Landed/geland, speelruimte voor kinderen, werkwinkels, mobiliteit en een open oproep voor de deelname aan de Workshops van de Task Force Stedenbeleid.

In het jaar 2002 werd hetzelfde concept verdergezet. Er verschenen ook in 2002 acht advertenties in alle belangrijkste Vlaamse kranten en tijdschriften. Thema’s waren : preventie asociaal gedrag (de jojo’s – de jongeren voor scholen en scholen voor jongeren), armoedebestrijding, saneren vervuilde gronden en economische initiatieven met het Mercuriusproject, herbestemming van leegstaande bedrijfspanden, inburgeringbeleid en lancering van de nieuwe website www.thuisindestad.be.

4.2. ‘Thuis in de stad’ –campagne op maat van steden

Met de steden werd gezocht naar mogelijkheden om mee in de campagne te stappen. Het advertentieconcept werd aangehouden maar regionaal gedifferentieerd op maat van de 13 steden.

In samenwerking met Darwin, Bemedia, de informatieambtenaar en de VVSG werd een softwarepakket (Citipack) ontwikkeld en werden samenwerkingsovereenkomsten met de steden afgesloten.

De advertentiecampagne met de steden begon half september en loopt nog tot de tweede helft van december 2003. De campagne houdt verband met stedelijke ontwikkeling. De thema’s zijn: groen in de stad, stadsvernieuwing, recreatief aanbod – tijd te kort om alles te doen, publieke ruimte als plaats voor ontmoeting, burgerinitiatief – samen bouwen aan de stad, kindvriendelijke steden, diversiteit en alles is dichtbij. De kosten verbonden aan de advertentiecampagne van de steden zoals creatie van de advertentie, gebruik van software en de aankoop van de advertentieruimte worden gedragen door de Vlaamse regering die op haar begroting van 2003 de nodige middelen heeft voorzien.

4.3. Website stedenbeleid

De vernieuwde website rond stedenbeleid www.thuisindestad.be is vanaf november 2002 on line. Deze website is een kruispunt voor al wie in Vlaanderen met stedenbeleid bezig is. Deze site is bedoeld voor zowel beleidsmensen, investeerders, het middenveld als geïnteresseerde burgers. Er wordt op de webstek praktische informatie verschaft over drie specifieke instrumenten van het Vlaamse stedenbeleid (stedenfonds, subsidiëring van Stadsvernieuwingprojecten en het Actieprogramma Stedenbeleid). Vervolgens komen een aantal initiatieven aan bod die het beleid moeten ondersteunen en stofferen zoals de ‘Thuis in de stad’- prijs, de stedelijke monografieën, het communicatieplan, het Witboek Stedenbeleid en onderzoek. Onder de rubriek Buurt- en wijkontwikkeling vindt men een praktische handleiding en een pak ideeën. De site biedt eveneens een aantal diensten aan zoals een resem interessante links, een lijst van nuttige literatuur, een netwerk van personen dat men kan

raadplegen en waar men ook kan toe bijtreden, een kalender van activiteiten, vormingsinitiatieven, een nieuwsbrief en een forum.

5. VORMING

Vitale Stad Vlaanderen-Nederland is een gezamenlijk project van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Nederlandse ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Voor Nederland berust de uitvoering van het project bij het Verwey-Jonker Instituut. Het doel is om op een actieve manier de kennis binnen het stedenbeleid tussen Vlaanderen en Nederland uit te wisselen. Als methode is gekozen voor thematische workshops met telkens maximaal 50 tot 60 deelnemers. In het verleden werden reeds workshops gehouden over thema's als publiek-private samenwerking; evaluatie en visitatie; bestuurlijke verhoudingen en kwaliteit; mogelijkheden en belemmeringen van beleidseffectmeting. Over dit laatste thema werd in 2001 een succesvolle workshop gehouden in Eindhoven.

Op 6 februari 2003 ging een workshop door rond 'Burgerbetrokkenheid en Bewonersparticipatie'. De stad Antwerpen fungeerde als gaststad, de stad Utrecht als sparring partner.

6. ONDERZOEKSOPDRACHTEN

6.1 Hoe verlopen alledaagse conflicten tussen stadsbewoners in de publieke ruimte?

Dit onderzoek beoogt specifieke en directe resultaten zoals het verfijnen en bijsturen van de probleemstelling met betrekking tot conflict in de stedelijke omgeving en het formuleren van criteria voor diverse stadswerkers om conflicten te bekijken en te diagnosticeren.

Verder wordt beoogd om de beleidssporen omtrent verbondenheid tussen stadsbewoners verder uit te werken door het toevoegen van het thema conflict, het verder verfijnen en uitwerken van bestaande instrumenten (kijkwijzers) omtrent relaties tussen stadsbewoners en eerste aanzetten te geven tot integratie van een relationeel en ruimtelijk perspectief in de reeds bestaande instrumenten.

Het onderzoek 'Een relationeel en ruimtelijk perspectief op conflicten tussen stadsbewoners' bevat 2 luiken. Enerzijds een luik literatuurstudie dat in constante wisselwerking staat met het veldwerk en anderzijds een luik etnografische gevalsstudie. De etnografische gevalsstudie bestaat uit het in kaart brengen van het doen en laten van de verschillende betrokkenen op en rond de tram (in casu tramlijn 12 in Antwerpen).

De onderzoeksmethoden zijn observatie en interview waardoor de verschillende facetten van de sociale realiteit in kaart gebracht worden. De kernactiviteit wordt in dit onderzoek gevormd door observatie.

6.2 Richtingwijzers voor creatieve sociale stadspraktijken

Etnografisch onderzoek heeft aangetoond dat doorgaans vrij eenzijdig gekeken wordt naar hoe mensen samenleven en gemeenschap gevormd wordt. De nadruk ligt daarbij vooral op

het onderzoeken van de sociale posities, het functioneren van groepen met een focus op collectieve identiteiten. Recent etnografisch onderzoek heeft aangetoond dat daardoor de aandacht wordt weggetrokken van de reële alledaagse relaties tussen stadsbewoners. Om beter zicht te krijgen op het samenleven is het nodig meer aandacht te hebben voor lichtere vormen van verbondenheid en voor de meer informele contacten tussen mensen op de tram, in het warenhuis e.d. Op basis van onderzoek in vier sociale stadspraktijken werd een handboek ontwikkeld met richtingwijzers voor creatieve en sociale stadspraktijken. Dit handboek richt zich naar mensen die te maken hebben met het sociale leven in de stad.

6.3 Schoolopbouwwerk

Voor schoolopbouwwerk (SOW), een werkvorm waar geen specifieke regeling of financiering voor bestaat, werd medio de jaren '90 vanuit de Vlaamse administratie Welzijn middels een visietekst getracht het versnipperde werkveld te stroomlijnen. De centrale opdracht van het SOW werd hierin omschreven als het ondersteunen van ouders en jongeren ten aanzien van de verschillende pedagogische milieus, maar voornamelijk gericht op de school.

Een aantal redenen noopten tot een evaluatie van het inhoudelijk kader en de toepassing ervan op het terrein. Hiertoe werd een gemengde werkgroep opgericht met de kabinetten bevoegd voor welzijn, onderwijs, sociaal impulsfonds en Stedenbeleid, hun respectievelijke administraties en Viboso en het Vlaams Minderhedencentrum. Tevens werd overgegaan tot het uitschrijven van een onderzoeksopdracht met een looptijd van 8 maanden.

In een eerste fase werd aan de hand van twee enquêtes nagegaan hoe initiatieven inzake schoolopbouwwerk enerzijds en de betrokken scholen anderzijds staan tegenover de huidige invulling van de methodiek schoolopbouwwerk en wat hun verwachtingen zijn naar de toekomst toe.

In een tweede fase werd er inhoudelijk stilgestaan bij het concept 'succesvolle schoolloopbaan' en werden factoren geïnventariseerd die een remmende invloed hierop kunnen hebben.

In een derde fase werd het schoolopbouwwerk gepositioneerd ten opzichte van alle andere voorzieningen die, op basis van hun opdracht, mogelijks kunnen ingrijpen op het succesvol doorlopen van de schoolcarrière. Dit moet toelaten de rol en de taak van schoolopbouwwerk opnieuw te definiëren ten aanzien van andere voor een succesvolle loopbaan relevante voorzieningen en werkvormen.

Op basis van deze (her)positionering werd een nieuwe visietekst over schoolopbouwwerk geschreven.

7. AFHANDELING SOCIAAL IMPULSFONDS

Door het decreet van 5 juli 2002 betreffende het gemeentefonds werd het decreet van 14 juli 1996 betreffende het sociaal impulsfonds opgeheven (artikel 20, 4° van het decreet gemeentefonds).

Met de hervorming van het Vlaams gemeentefonds werden de middelen voor de algemene financiering van de lokale besturen zoveel mogelijk gebundeld. Concreet werden het

investeringsfonds en het waarborggedeelte van het sociaal impulsfonds van alle gemeenten in het Vlaams gemeentefonds geïntegreerd. De resterende middelen van het sociaal impulsfonds (het SIF-plus gedeelte) werd gebruikt als vertrekbasis voor het stedenfonds (decreet van 13 december 2002).

Door de bundeling van maximale middelen in het gemeentefonds versterkt de Vlaamse regering niet alleen de autonomie van de gemeenten inzake de besteding, maar draagt zij ook overeenkomstig het regeerakkoord, aanzienlijk bij tot een vereenvoudiging van de regelgeving. De gemeenten ontvangen de middelen rechtstreeks zonder dat zij daarvoor een dossier moeten indienen. Ten opzichte van de regeling inzake het sociaal impulsfonds betekent dit een fundamentele vereenvoudiging.

Overeenkomstig de omzendbrief betreffende de overgang van het sociaal impulsfonds naar het gemeentefonds en het stedenfonds van 1 maart 2002 kon een stad (opgenomen in het stedenfonds) haar niet-vastgelegde trekkingsrechten van het sociaal impulsfonds van 2002 op de Vlaamse begroting overdragen naar het stedenfonds. De middelen werden opgenomen in de beleidsovereenkomst betreffende het stedenfonds.

3 steden maakten van deze mogelijkheid tot overdracht van middelen gebruik:

	Overdracht in euro
Brugge	142.925,90
Mechelen	497.826,65
Oostende	2.249.713,01
Totaal	2.890.465,56

De opheffing van het sociaal impulsfonds betekende dat er geen nieuwe SIF-beleedsovereenkomsten moesten worden afgesloten. Wel dienden in 2003 de beleidsovereenkomsten van 2000 - 2002 verder administratief afgehandeld te worden. Dit betekent de verdere uitbetaling van de resterende saldi van de beleidsovereenkomsten op basis van het inhoudelijk verslag en de controle van de uitgaven aan de hand van de financiële overzichten.

De volgende tabel geeft een overzicht dd. 1 september 2003 van de reeds uitbetaalde en nog uit te betalen middelen (openstaand) voor de jaren 2000 tot en met 2002.

Jaar	Vastlegging	Uitbetaald	%	Openstaand	%
2000	196.187.265,76	195.288.779,85	99,54	898.485,91	0,46
2001	192.351.846,68	180.931.936,65	94,06	11.419.910,03	5,94
2002	192.879.733,37	126.243.354,86	65,45	66.636.378,51	34,55
Totaal	581.418.845,81	502.464.071,36	86,42	78.954.774,45	13,58

De bedoeling is dat in het voorjaar 2004 alle saldi worden uitbetaald en de dossiers administratief worden afgesloten.

HOOFDSTUK 2: UITDAGINGEN STEDENBELEID

Inzake stedenbeleid werden vrijwel alle opties uit het regeerakkoord gerealiseerd. Vele nieuwe producten werden de voorbije jaren ontwikkeld die ook de komende jaren nog verder zullen worden geoptimaliseerd. Heel wat initiatieven van de voorbije jaren worden ook gecontinueerd: de ‘Thuis in de stad’-prijs, de stedelijke monografieën en de communicatiecampagnes. Toch blijven er ook voor de lopende legislatuur nog een aantal uitdagingen over. Het uittekenen van een aantal lijnen voor de toekomst is er daar één van.

1. ONDERSTEUNEN STADSVERNIEUWINGSPROJECTEN

De eerste oproep voor stadsvernieuwingsprojecten was een succes en heeft minstens duidelijk gemaakt dat heel wat Vlaamse steden met zware stadskankers worden geconfronteerd. De Vlaamse regering heeft daarom beslist nog tijdens deze legislatuur een tweede reeks projecten te selecteren. Daarvoor zal in december 2003 een oproep worden gelanceerd op basis van het bestaande decreet. Binnen het FFEU werd daarvoor bij de budgetcontrole van 2003 reeds 12,5 mio. euro voorzien. Daar bovenop wordt voor 2004 nogmaals 11,16 mio euro vrijgemaakt.

De context van de tweede oproep is wel enigszins veranderd o.a. wegens het decreet op de publiekprivate samenwerking van 18 juli 2003.

Ondertussen wacht de Vlaamse regering een tweede advies in van de jury op basis van de definitieve dossiers uit de eerste oproep. De geselecteerde steden zullen in het voorjaar 2004 een eerste subsidieschijf ontvangen.

Met het regieteam Stadsvernieuwing, dat instaat voor de begeleiding van de conceptsubsiëring in een aantal steden, zal onderzocht worden op welke wijze in de toekomst een dergelijk ondersteuningsmechanisme verder kan worden uitgebouwd. De ervaringen, opgedaan tijdens de conceptondersteuning, zullen alvast in een publicatie worden verwerkt.

2. STEDENFONDS

De beleidsovereenkomsten voor de periode 2003-2007 dienen de komende jaren door de steden te worden uitgevoerd. De voorbereidende besprekingen hebben echter duidelijk gemaakt dat de steden vragende partij zijn om vanuit Vlaanderen te worden begeleid en ondersteund. Deze ondersteuning kan verschillende vormen aannemen. Zo leeft er een vraag om gezamenlijk een aantal instrumenten verder uit te bouwen of te ontwikkelen. In het voorjaar zullen hierover met de steden verdere afspraken worden gemaakt.

Ondertussen dient de monitoring die nodig is om de beoogde effecten en indicatoren op te volgen verder op punt gezet. Met de steden zal gezocht worden naar een zo optimaal mogelijke nulmeting waarbij ook gebruik zal worden gemaakt van de beschikbare data uit de monografieën en de stadsmonitor.

Alle gegevens van de beleidsovereenkomsten zullen opgeslagen worden in een publiek toegankelijke databank die zal toelaten de ontwikkelingen van het stedenfonds in de verschillende steden op de voet te volgen.

Vermits eind maart 2005 een eerste voortgangsrapport moet worden ingediend en er tevens een visitatiecommissie in datzelfde jaar in elke stad is voorzien, dienen in 2004 daarover de nodige afspraken te worden gemaakt.

3. STADSMONITOR

Nog voor het einde van deze legislatuur zal een eerste stadsmonitor worden gepubliceerd. Waar de stedelijke monografieën eerder een bundeling zijn van interessante stedelijke statistieken, zal de stadsmonitor aangeven of de Vlaamse steden evolueren in een leefbare en duurzame richting.

Daarvoor dient eerst een selectie van gewenste indicatoren te worden vastgelegd en gescreend op beschikbaarheid. Zoals reeds gesteld gebeurt deze selectie op basis van intens overleg met de steden. Nu reeds is duidelijk dat het beschikbare statistisch materiaal ontoereikend is om de gewenste set volledig te realiseren. Daarom zal in een aantal gevallen teruggegrepen worden naar 'second best' indicatoren. Een deel van de indicatoren zal dienen ingevuld op basis van een grootscheeps survey-onderzoek in de betrokken steden. Voor de toekomst zullen gewenste indicatoren verder moeten ontwikkeld worden. Daarvoor kan o.a. beroep gedaan worden op het statistisch meerjarenprogramma van de Vlaamse regering.

Ondertussen loopt ook het onderzoek in Antwerpen, Leuven, Mechelen en Oostende verder. Dit onderzoek gaat na welke factoren en kenmerken van de organisatie en werking van stadsbesturen de invoering en het gebruik maken van een monitor stimuleren of ondersteunen of eerder remmen. Op basis van de analyse van de vier steden zal een rapport met beleidsaanbevelingen zowel voor de Vlaamse steden als voor de Vlaamse overheid worden uitgewerkt.

4. AFSTEMMING MET HET FEDERALE BELEIDSNIVEAU

De aanloop naar de federale verkiezingen heeft er voor gezorgd dat er weinig overleg is gepleegd met de federale overheid. Dit is een gemiste kans vermits de eerste jaarhelft van 2003 vooral in het teken stond van de beleidsovereenkomsten met de steden in het kader van het stedenfonds. Verschillende steden hebben tijdens dit overleg trouwens gewezen op de noodzaak van betere afstemming tussen de overheidsniveaus. Echte afstemming was tot nu toe ook niet zo eenvoudig vermits het federale grotestedenbeleid zich toespitste op achtergestelde wijken in een beperkt aantal steden.

Nu in het federale regeerakkoord sprake is van meerjarencontracten met de betrokken steden lijkt afstemming o.a. rond monitoring meer dan aangewezen. Gezien de stadsmonitor ook heel wat aandacht besteed aan federale materies o.a. veiligheid kan ook hier in overleg worden voorzien.

In het federale regeerakkoord is andermaal sprake van een aantal fiscale maatregelen t.v.v. steden of van bepaalde stedelijke gebieden. Zowel rond de maatregelen zelf als rond de afbakening van de gebieden lijkt ook hier overleg met de gewesten noodzakelijk.

5. VISIEONTWIKKELING EN ONDERZOEK INZAKE STEDELIJKHEID

Het Witboek Stedenbeleid is het resultaat van een intens overlegproces tussen academici, ambtenaren, burgers, politici en 'urban actors'. Deze realisatie wordt afgesloten op het congres van 19 november in het Internationaal Congrescentrum van Gent. Naast een toelichting bij de resultaten en de gekozen opties door de task force geven academici, urban actors en politici hun eerste reflecties.

Er wordt duidelijk geopteerd om daarna een tweede fase in te gaan en met het Witboek een breed maatschappelijk debat op te zetten. Zo worden in het voorjaar diverse rondetafels voorzien in verschillende Vlaamse steden. Het Witboek zal ook als insteek dienen voor de Bijdrage vanuit de administratie aan de nieuwe Vlaamse regering.

Heel wat concepten uit het Witboek vragen verdere uitdieping. Begrippen als rasterstad, stadsrepubliek, stadsproject e.a. dienen verder ontwikkeld te worden. Naast wetenschappelijk onderzoek zal dit ook heel wat overleg vragen zowel tussen verschillende beleidsdomeinen als tussen de verschillende overheidsniveaus. Een nog op te richten stuurgroep zal instaan voor de begeleiding van dit proces. Deze stuurgroep zal ook dienen te onderzoeken of er geen nood is aan een meer permanent kennis- en ondersteuningscentrum rond stedelijkheid.

6. VORMING

In samenspraak met de steden zal een vormingsprogramma opgestart worden. Volgende initiatieven zullen alvast genomen worden:

- a) een workshop met het gerenommeerde Franse architectuur- en stedenbouwcentrum Arc en rève uit Bordeaux in samenwerking met de Vlaamse Bouwmeester;
- b) opleiding rond publiek private samenwerking in overleg met het PPS-kenniscentrum;
- c) studiedag rond instrumenten (opvoedingswinkel, schoolopbouwwerk, brugfiguren, ...) die lokale besturen kunnen inzetten ter ondersteuning van schoolcarrières van kinderen. Deze studiedag is gepland in het vroege voorjaar en wordt opgezet in samenwerking met welzijn en onderwijs;

masterclass stadsproject: deze masterclass is een eerste concretisering van een aantal principes die in het Witboek aan bod zijn gekomen. Het initiatief sluit ook aan op vastgestelde leemtes bij het toepassen van netwerkbeleid o.a. in welzijnssector en de ruimtelijke ordening. De principes van netwerkbeleid blijken doorgaans reeds gekend, in de praktijk wordt het weinig of niet toegepast. Vandaar het idee van de masterclass met als voornaamste doel om praktische kennis op te bouwen en te verspreiden rond het gebiedgericht geïntegreerd werken in beleidsprocessen. Daarnaast heeft ze de ambitie om theoretische modellen verder te concretiseren en te valideren aan de hand van een reëel beleidsproces in een testproject. De masterclass wordt toegespitst op een stadsproject in Vlaanderen.

**DEEL 4: MOTIES EN RESOLUTIES VAN HET
VLAAMS PARLEMENT**

---

1. Motie over de toepassing van de zogenaamde omzendbrief-Peeters met betrekking tot de faciliteiten.

De Vlaamse randgemeenten behouden de volle aandacht van de Vlaamse regering. Sinds het Lambermontakkoord vallen zij onder dezelfde procedures van administratief toezicht als de overige Vlaamse gemeenten. Dit werd gerealiseerd in het decreet van 15 juli 2002 houdende wijziging van het decreet van 28 april 1993 houdende regeling, voor het Vlaamse Gewest, van het administratief toezicht op de gemeenten (B.S. 15.10.2002).

De Vlaamse regering blijft onverkort het correct gebruik van de wetten op het taalgebruik in bestuurszaken opvolgen. Zij respecteert de faciliteiten die voor de Franstalige inwoners van de Vlaamse rand gelden, maar eist van de lokale bestuurders eenzelfde respect voor de inbedding van hun gemeente in Vlaanderen.

De omzendbrief BA-97/22 van 16 december 1997 van mijn ambtsvoorganger Leo Peeters betreffende het taalgebruik blijft onverkort van toepassing.

2. Resolutie betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied.

Op voorstel van toenmalig minister Sauwens heeft de Vlaamse regering reeds op 21 januari 2000 haar steun verleend aan het voorstel van resolutie. Op 23 februari 2000 keurde het Vlaams parlement een voorstel van resolutie goed waarin de Vlaamse regering werd opgeroepen om er bij de federale regering op aan te dringen om binnen het NAVO-bondgenootschap te pleiten voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen. Op dezelfde datum richtte de Vlaamse minister-president een brief in die zin aan de eerste minister. Op 10 juni 2000 antwoordde premier Verhofstadt dat België het strategisch concept van de NAVO, waarvan de nucleaire ontrading een belangrijk onderdeel is, heeft onderschreven. Niettemin zal België er bij de kernwapenstaten op aandringen dat zij hun kernwapenarsenaal verder zouden reduceren. Dit standpunt werd door de premier bevestigd op 25 januari 2001 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

3. Motie over de vraag van de minister om een interministeriële conferentie Binnenlandse Zaken bijeen te roepen

4. Motie over de gevolgen van de politiehervorming voor de lokale besturen

In het kader van de reactie op de gevolgen van de politiehervorming heeft de minister van binnenlandse aangelegenheden gevraagd de ministeriële conferentie bijeen te roepen om daar de financiële belangen van de gemeenten te verdedigen. Bij die gelegenheden werd telkens aangedrongen op passende maatregelen om de financiële belangen van de gemeenten te vrijwaren. De minister-president van de Vlaamse regering heeft deze problematiek meermaals ter sprake gebracht in het overlegcomité federale regering-deelregeringen.

5. Motie over de onderhandelingen betreffende het sectoraal akkoord voor het personeel van de lokale besturen en de eisen van het gemeentepersoneel ten gevolge van de beloofde loonsverhoging voor de gemeentepolitie.

In de twee sectorale akkoorden (1999-2001 en 2002) werd voldoende aandacht besteed aan de cumulatieve gevolgen van de akkoorden enerzijds en de zware last van de politiehervorming

anderzijds. De regering heeft erover gewaakt dat de sectorale afspraken over financiële voordelen voor het personeel binnen de grenzen bleven van de financiële draagkracht van de lokale besturen.

6. Motie over de rol en functie van de provincies in de bestuurlijke organisatie van Vlaanderen.

Ingevolge de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen is Vlaanderen zelf bevoegd geworden de organieke regels voor de inrichting van gemeenten en provincies vast te leggen. Een ontwerp van Vlaams provinciedecreet werd opgesteld. Aangezien het ontwerp van provinciedecreet parallel loopt met het ontwerp van gemeentedecreet, is het de bedoeling om eerst de opmerkingen van de Raad van State over het ontwerp van gemeentedecreet te verwerken in het ontwerp van provinciedecreet, alvorens hierover formeel het advies van de Raad van State aan te vragen.

7. Motie betreffende het akkoord tussen de federale regering en de gemeenschaps- en gewestregeringen over bepaalde aspecten van de staatshervorming.

Ingevolge de bijzondere wet van 13 juli 2001 is Vlaanderen bevoegd geworden voor de organieke regeling van gemeenten en provincies. Een ontwerp van gemeentedecreet en van provinciedecreet is klaar. Ze worden zo spoedig mogelijk ingediend bij het Vlaams parlement.

8. Motie over het financieel klimaat voor de gemeenten.

9. Motie over de gevolgen van de politiehervorming en het sectoraal voorakkoord van 20 december 2000 over de gemeentefinanciën

10. Motie over het gemeentefonds

11. Motie over de financiële situatie van de Vlaamse centrumsteden, aangenomen op 3.10.2001

12. Motie over de aangekondigde hervorming en verhoging van de middelen van het gemeentefonds, aangenomen op 24.10.2001

Aan al deze moties werd ruime aandacht besteed bij de hervorming van het gemeentefonds (decreet van 5 juli 2002) waarbij volgende principes centraal stonden:

- Een substantiële verhoging van de middelen in het gemeentefonds, goed voor een globale stijging tot 1,54 miljard euro (2003). Ten opzichte van 1999 gaat het om een groei van bijna 20%.
- De invoering van een aanzienlijk groeipercentage vanaf 2004. De groei van de middelen van het fonds worden gekoppeld aan de groeivoet van de middelen die Vlaanderen ontvangt via de financieringswet, nl. de inflatie + de geraamde reële groei van het bruto nationaal inkomen.
- Deze jaarlijkse evolutie moet er voor zorgen dat het gemeentefonds welvaartsvast wordt gemaakt. De gemeenten hebben nu immers de decretale garantie dat hun middelen gelijke tred houden met federale dotaties en trekkingsrechten waarop Vlaanderen zelf recht heeft.
- Een verhoging van de bestedingsvrijheid voor de gemeentebesturen, door de integratie van het investeringsfonds en het waarborggedeelte van het SIF. De gemeenten beslissen nu zelf

welke bedragen zij wensen over te boeken naar de buitengewone dienst voor het realiseren van investeringen.

- Een belangrijke herverdeling tussen de gemeenten. Door rekening te houden met het objectieve belastingsvermogen, de centrumfunctie en de landelijkheid van de gemeenten komt de grootste groei terecht bij die gemeenten die de grootste financiële nood hebben.
- Een gegarandeerde financiering voor de OCMW's van tenminste 8 % van het gemeentelijk aandeel.

Anderzijds werd bij decreet van 13 december 2002 een stedenfonds gecreëerd van 101 miljoen euro voor Antwerpen, Gent, de VGC (Brussel) en de 11 zogenaamde centrumsteden, en is ongeveer 25 miljoen euro voorzien voor de cofinanciering stadsvernieuwingsprojecten.

13. Resolutie betreffende de gevolgen van de beslissingen van de Vlaamse en federale overheden op de uitgaven van gemeenten en provincies, aangenomen op 10.7.2001

De Vlaamse regering heeft voor haar eigen werking een procedure uitgewerkt om voor elke beslissing de impact op de lokale en provinciale financiën na te gaan. De bestaande procedure in het huishoudelijk reglement werd bijgestuurd en strenger gemaakt. De naleving van deze procedure wordt gecontroleerd door de inspectie van Financiën. Bij de federale overheid werd aangedrongen om een gelijkaardige regeling uit te werken.

14. Motie over de tewerkstelling van migranten/allochtonen bij de Vlaamse overheidsdiensten

Het is voor de Vlaamse regering niet mogelijk om de wervingspolitiek van de lokale besturen in het kader van de diversiteit te beïnvloeden. Elke overheid voert op dit vlak zijn eigen beleid. Toch wordt de mogelijkheid onderzocht om via een algemeen decreet, van toepassing op alle Vlaamse overheidsdiensten, de toegang van allochtonen tot het Vlaams Openbaar ambt te vergemakkelijken.

15. Resolutie betreffende het klachtrecht ten aanzien van lokale besturen.

16. Resolutie betreffende de voorstellen en aanbevelingen uit de jaarverslagen van de Vlaamse Ombudsdienst

Het ontwerpdecreet "Vlaams gemeentedecreet" voorziet in de participatie van de burger door de oprichting van een gemeentelijk meldpunt voor klachten. In het ontwerpdecreet is voorzien dat dit meldpunt werkt op ambtelijk niveau en onafhankelijk van de diensten waarop de klachten of voorstellen tot verbetering betrekking hebben.

17. Motie over de stand van zaken betreffende de ratificatie van de Europese Kaderconventie inzake bescherming van de nationale minderheden.

De Vlaamse regering blijft vasthouden aan het standpunt van de vorige Vlaamse regering van 23 juli 1997 en dit van de huidige regering van 29 juni 2001, volgens hetwelk op het grondgebied, alsook op delen daarvan, geen nationale minderheden bestaan, andere dan de Duitstalige. Enkel onder deze voorwaarden kan tot eventuele ratificatie van de Europese

Kaderconventie inzake de bescherming van nationale minderheden, worden overgegaan. Verder blijft de regering ook vasthouden aan de door het Vlaams parlement gestemde moties van 18 januari 2002 en 20 maart 2002.

18. Motie over het toezicht op de samenstelling van de provinciale commissie voor ruimtelijke ordening van Oost-Vlaanderen.

Aan deze motie werd tegemoet gekomen door het besluit van de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 26 februari 2003 tot wijziging van de samenstelling van de provinciale commissie voor ruimtelijke ordening voor Oost-Vlaanderen, goedgekeurd door de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening.

19. Motie over de sociale bescherming van de lokale mandatarissen met geschorst pensioen.

Met betrekking tot de cumulatierregels in de pensioenwetgeving werd een overleg georganiseerd met de federale overheid. Uit dit overleg kwam naar voren dat de federale minister van Sociale zaken de bestaande cumulatierregeling ten behoeve van mandatarissen niet wenste te herzien. Wel werd toegezegd de grensbedragen van de toegelaten bijverdiensten voor gepensioneerden op te trekken voor iedereen (dus niet alleen voor mandatarissen). Deze grensbedragen zijn intussen verhoogd. De nieuwe federale regering heeft de intentie de mogelijkheid tot bijverdienen voor gepensioneerden nog verder te verruimen.

Wat de decretale regeling van de mogelijkheid tot vermindering van de presentiegelden betreft, kan verwezen worden naar het ontwerp van gemeentedecreet. Dezelfde opmerking geldt voor wat betreft de compenserende vergoeding voor de lokale mandatarissen.

20. Motie over het uitblijven van concrete maatregelen tot verdeling van de zogenaamde Eliagelden en de handelwijze van de Vlaamse regering in dit dossier.

Dit dossier werd door de regering op de voet gevolgd en herhaaldelijk ter sprake gebracht in het overlegcomité federale regering-deelregeringen. Een oplossing is in het vooruitzicht gesteld.

21. Resolutie betreffende een humane omkadering van de geboorte van een levenloos kind en de waardigheid van het stoffelijke overschot van de foetus, aangenomen op 1.10.2003

Het ontwerpdecreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, dat de Vlaamse regering goedkeurde op 26.9.2003, geeft uitvoering aan de resolutie, wat de bevoegdheden Binnenlandse Aangelegenheden betreft.

**DEEL 5: SAMENVATTING VAN DE
BELEIDSOPTIES EN INITIATIEVEN VOOR 2003-
2004**

HOOFDSTUK 1: BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN

1. Gemeentedecreet
2. Provinciedecreet
3. Voorbereiding van uitvoeringsbesluiten op gemeente- en provinciedecreet
4. Vaststelling statuut van de gouverneurs, arrondissementscommissarissen en gewestelijke ontvangers
5. Voorbereiding decreet op de lokale en provinciale verkiezingen
6. Decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging
7. Decreet betreffende de erkende erediensten
8. Verrichtingen m.b.t. verkiezingen Vlaams Parlement 13 juni 2004
9. Toepassing van het decreet van 6 juli 2001 op de intergemeentelijke samenwerking
10. Decreet houdende instemming met het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie van 15 oktober 1985
11. Decreet houdende instemming met het akkoord van 16 september 2002 inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen, gesloten tussen België, Vlaanderen, de Franse gemeenschap, het Waalse gewest en Frankrijk
12. Decreet houdende instemming met aanvullende protocols bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen Territoriale Gemeenschappen of Autoriteiten
13. Opvolging van de implementatie van het kerntakendebat
14. Organisatorische aanpassingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid: integratie van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden in het nieuwe ministerie van Bestuurszaken
15. Opvolgen van de problematiek van de liberalisering van de energiemarkten

HOOFDSTUK 2: STEDENBELEID

1. Ondersteunen stadsvernieuwingsprojecten
2. Ondersteunen uitvoering beleidsovereenkomsten stedenfonds
3. Congres Stedenbeleid 19.11.2003
4. Opstarten vormingsprogramma
5. Nulmeting stadsmonitor

Paul Van Grembergen

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken